

САМОНАСТАВНИ ЛИСТ

ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

3. ЈАНУАРА 1931. ГОД.
СУБОТА

БРОЈ 2 ДИНАРА

ГОДИНА II. Број 39—42
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излази један пут недељно. Годишња претплата је 80, а за иностранство 140 динара. Огласи се примају по утврђеној тарифи. Рукописи, огласи и претплата се шаљу на адресу Банске Управе за Уредништво Службеног Листа. — Уредник СИМИЋ СТЕВАН, директор гимназије у пензији.

Банско Веће Вардарске Бановине

од 22—27 децембра 1930 године

Банско веће Вардарске Бановине скупило се јутрос у 9 часова у Просветном Дому у Скопљу. Присутни су били сви бански већници Вардарске Бановине и то:

Алтипармаковић Јован, адвокат из Битоља; Анастасовић Анастас, апотекар из Ђевђелије; Анџић Јован тежак из Владимирова, среза полошког; Апостоловић Др. Тодор, лекар из Кр. Паланке; Арије Јосиф, генерал, директор Вардар Банке из Скопља; Аризановић Станиша, трговац из Божице срез Босилградски; Арслановић Мустафа, трговац из Тетова; Ацевић Милан, трговац из Кавадара; Богдановић Владан, хотелијер из Скопља; Боцевић Крста, председник општине Костица срез прилепски; Богојевић Васа, рентилер из Тетова; Бурчевић Илија, свештеник из Рудника среза велешког; Бећир Емин, индустријалац из Скопља; Велашеаић Др. Радун, лекар из Власотинце; Вељковић Сокол, тежак из Сиричана среза Доњополошког; Вељковић Трајко, учитељ из Кривокоштана среза крушевског; Глигоријевић Тома, књијар из Куманова; Дамњановић Војислав, учитељ у пензији из Прилепа; Динић Јанча, тежак из Прибоја среза пољаничког; Ђорђевић Стајко, тежак из Бресја среза грачаничког; Ђорђевић Поп Риста, председник општине из Стојакова среза ђевђелијског; Ђорђевић Димитрије, тежак из Живојна среза мориховског; Ђорђевић Спира, тежак из Царева Села среза царевоселског; Илић Крста, тежак из Волушине среза битолског; Исмаиловић Абаз, председник општине Брод среза горског; Исмаиловић Сејда, тежак из Будрије среза гњиланског; Јановић Трифун, трговац из Охрида среза охридског; Јовановић Стојан, председник општине Лешане среза подгорског; Јовановић—Шокар Стојан, тежак из Ратара среза пчињског; Катанић Мита, трговац из Гњилана

среза гњиланског; Костадиновић Спира, тежак из Охрида среза охридског; Костић Петар, професор у пензији из Призрена среза шар-планинског; Крџалић Ђура, адвокат из Лесковца; Краљевић Тодор, председник општине Горобинце среза овче-пољског; Кујунџић Андреја, учитељ у пензији из Ораховца среза подримског; Кујунџијевић Риста, трговац из Кавадара; Колец Шејма, тежак из Вело-Куће среза дебарског; Крстић Анђелко, учитељ у пензији из Лабунаште среза струшког; Левковић Александар индустријалац из Велеса; Лапаревић Стојко, трговац из Куманова; Михајловић Тихомир, председник општине Галичник среза галичког; Маринковић Тома, трговац и председник општине Бујановац среза прешевског; Недељковић Сива, трговац Приштина срез грачаничког; Никодиновић Блажа, председник општине Кленовац среза кичевског; Никовић Петар, кројач из Штипа; Никшић Милан, пензионер из Урошевца среза неродимског; Петровић Младен, тежак из Ракотнице среза скопског; Протић Војислав, адвокат из Битоља; Петровић Риста, председник општине Чаљанске среза горњо-полошког; Петровић Урош, тежак из Ђаковице среза ђаковичког; Перовић Милан, економ и председник општине Туларе среза јабланичког; Поповић Аритон, старшина манастира Св. Богородице среза поречког; Пешић Јанко обућар из Врање; Патрнogiћ Хаџи Љуба, трговац из Призрена среза шар-планинског; Радојчић Сотир, пуковник у пензији из Сурдулице среза масуричког; Руста Сали, тежак из Дечане среза ђаковичког; Симоновић Спаса, председник општине Доње Жупе среза дебарског; Садик Јашар, трговац из Качаника среза качаничког; Стојановић Ђура, председник општине Мирошке-Горице среза лесковачког; Станиловић Јован, трговац из Неготина; Стрезовић

Крста, претседник општине Ресан среза пре-
спанског; Стојановић Пана, трговац из Скопља;
Стаменковић Гавра, индустријалац из Лесковца;
Тодоровић Тома, тежак из Пираве среза дој-
ранског; Теокаревић Јован, трговац из Радо-
вишта; Чичевић Димитрије, кмет општине При-
леп; Цветковић Димитрије, трговац Кратово;
Филиповић Мане, тежак из Дољене среза
штипског; Хаџи Вељковић Димитрије, трговац
из Кочане среза кочанског; Хаџијевић Мане,
тежак из Анђелца среза Струмичког; Хаџић
Владимир, директор банке у Охриду среза
охридског; Фиданчевић Др. Тома, лекар из
Струмице среза струмичког; Шасивар Јонуз,
рентијер из Призрена среза шар-планинског;
Шукри Омер бег, рентијер из Битоља.

У 9 часова и 30 минута Бан Господин
Лазић ушао је у дворану где су га дочекали
сви бански већници и начелници банске управе
г. г. начелник општег одељења Милан Маљко-
вић, начелник управног одељења Арса Петро-
вић, начелник пољопривредног одељења Мак-
сим Николић, начелник просветног одељења
Коста Дошен, начелник техничког одељења Све-
тосар Теодосијевић, начелник социјалне поли-
тике и народног здравља Др. Миловановић, на-
челник финансијског одељења Драгиша Видако-
вић, и начелник трговине и индустрије Рад.
Џабић.

Господин Бан је заузео на трибини место
са својим помоћником г. Тодоровићем и онда
позвао начелника г. Петровића да прочита акт
о сазиву банског већа. Када је то било учи-
њено, Бан је позвао г. банског саветника Вил-
хелма Даута да прозове г. г. чланове банског
већа. Пошто је константовано да су сви чла-
нови присутни, Господин Бан је узео реч и казао:

Господо Бански Већници,

Према резултату прозивке утврђујем, да
су на окупу сва господа бански већници, те је
сходно члану 16 правилника о организацији и
раду банских већа, Банско веће Вардарске Ба-
новине способно за рад. Према томе отварам
прву седницу банског већа са дневним редом
који је прописан чланом 11. истог правилника:
читање предлога бановинског буџета. Ну како
је бановински буџет штампан и г. г. већницима
уручен ради бржег рада и боље оријентације
г. г. већника, то можемо одмах (по прочитању)
прећи на његово претресање по разделима -
одељењима. Пре него што се почне са претре-
сањем буџета појединих одељења саслушаћете
општи поглед на буџет г. начелника финансиј-
ског одељења, а потом ће сваки начелник до-
точног одељења изложити своје образложење.
Г. г. већници ће тада давати своја мишљења
и излагати потребе својих крајева или места
по предметима о којима је реч, како то про-
писује члан 4. поменутог правилника.

При састављању пројекта буџета који има-
те у рукама Банска се управа руководила с
једне стране потребом штедње, коју нам на-

лаже општа економска криза, а и препоручују
како г. Министар финансија тако и г. Прет-
седник Краљевске владе, а с друге стране није
могла пренебрегнути задовољење неодложних
потреба, нарочито кад се тичало развијања и
напредовања народне привреде, а особито по-
љопривреде. Тек је прошла једна деценија како
је јуначка српска војска, предвођена ондашњим
Престолонаследником, а данашњим нашим ви-
тешким владаром Њ. В. Краљем Александром
I. раскинула петвековне ланце и највећи део
Вардарске Бановине са царским градом Скоп-
љем ослободила и ујединила у заједничку нацио-
налну државу, те и поред великог напредова-
ња за ових десетак година, уз борбу са тешким
поратним приликама и невољама, има у свима
правцима да се још много ради и уради, како
би Вардарци на економском, социјалном, про-
светном и опште културном пољу што пре
достигли осталу своју браћу, која су живела у
бољим приликама.

Мора се приступити и подизању неопход-
них јавних грађевина. На првом месту банска
управа, растурена сада по приватним кућама
са знатним киријама мора што пре добити
свој дом, како би у тешкој вези и под јачим
надзором складније и брже отпраљала своје
послове. Има и других зграда које се без од-
лагања морају подићи. Од ослобођења у Јуж-
ној Србији није подигнута ниједна болничка
зграда, сем једног павиљона у Скопљу. Болни-
це су сада смештене по приватним, старим, не-
удобним и нехигијенским кућама. И стварне
неопходне потребе и углед Бановине и државе
захтевају, да се и болничке прилике у Банови-
ни ставе бар на приближну висину, на којој се
налази примерно уређена здравствена служба
и њене установе.

Од гимназијских зграда подигли смо са-
мо једну у Велесу чије су основе били по-
ложили Турци и довршили у Охриду за Ту-
рака озидану зграду, а од затечених једва две
нешто вреде; остале су, слично болницама, у
тескобним и нездравим приватним кућама. Без
штете за здравље омладине и рационалну на-
ставу, не сме се одлагати ни питање подизања
шест гимназијских зграда. А закон о Банској
управи Бановине морају давати зграде и за
гимназије и за болнице. Једна болничка и једна
гимназијска зграда почеће се дизати још с про-
лећа из овогодишњих буџетских средстава. О-
стале ће се морати подићи из зајма.

И подизање основних школа, које је Бан-
ска управа овога лета помогла са два милиона ди-
нара, мора се и даље за још неку годину помагати.

Подизање економских зграда по среским
расадницима намеће се такође као врло пре-
шно и не трпи одлагања. Срески економ и са
канцеларијом и са станом мора бити у расад-
нику и на имању, где ће се одржавати и мно-
ги пољопривредни течајеви и да грађани у
свако доба дана могу на одређеном месту на-
ћи економа и свршити посао. Тамо се такође

морају подићи и штале за крупну и ситну стоку, и свињци и живин рници, те да расадници и среске економије, поред интензивног унапређења пољопривреде и воћарства, буду и сточне станице за унапређење свих врста стоке и живине у Бановини.

Путови се морају одржавати у исправном стању, а многи то још нису, па и нови градити.

Поред садашње потребе саобраћаја, привреде и администрације, они су неопходни и за туризам, који се у нашој Бановини почиње развијати и кога треба омогућавати и унапређивати, јер доноси народу леп принос.

Да се све то подмири, а да се буџет не повећа до бољих прилика, поред редовних буџетских средстава предвиђа се и закључење једног инвестиционог зајма код Хипотекарне банке на дужи рок, по чему ћете и Ви имати прилике да дате Ваше мишљење.

Подизањем ових грађевина и зајма и других јавних радова из буџета пружиће се зарада великом броју грађана и на тај начин многи помоћи у садашњој економској кризи. Апеловаће се при том и на помоћ државе у подели отплате ануитета, јер је већи део Бановине још пасиван и јер целина треба да помогне ове крајеве, тек скоро ослобођене и у свему јако заостале, да би они после из својих развијених економских моћи у толико више давале државној целини. С друге стране као приход за подмирење расхода употребиће се до сада постигнуте уштеде, те ће буџет за идућу годину бити мањи за два милиона од овогодишњег.

На жалост бановински прирез тешко да ће моћи бити нешто мањи од овогодишње стопе од 40%; висина тога бановинског приреза је мања од доскорашњих обласних и среских самоуправних приреза, али би било желети да се она ипак смањи с обзиром на садашње привредне кризе. И величина тога приреза показује, да је Вардарска Бановина већим делом сиромашна. И ако је по пространству највећа, а по броју становника долази на треће место, њен је основни порез толико мали, да је се за покриће неопходних бановинских расхода који су мање предвиђени но и у једној другој бановини, мора узети овако велики проценат, при свем том што је ради олакшања терета народу за покриће расхода узета у обзир и досадања бановинска готовина са уштедама од осам милиона динара.

Молим Вас, господо већници, да се при раду око утврђивања буџета руководите, поред интереса ваших крајева, и интересима целокупног становништва, дакле штедњом где год се може и где то неће бити од штете за подизање економске снаге и просперитет становништва и бановине. У томе правцу нека нам буду пример сами Јужно-србијанци, који су при подмирењу својих потреба врло скромни и економични, али који где год то треба напрежу се и одвајају колико год им је могуће,

као што чине н. пр. за школе, земљу, боље пољопривредне алате и све друго што виде да их води напретку и економском снажењу,

На тај начин помоћићемо, господо, и напоре Његовога Величанства нашег узвишеног и мудрог владара, (узвици: Живео) као и Краљевске владе, да се после постигнутог унутрашњег мира и државног уређења, после васпостављеног националног јединства и слоге, прионе око ублажења и уклањања економске кризе и привредног снажења грађана. Ви живите у народу, познајете добро прилике и потребе својих крајева и сваки Ваш поступак и предлог у томе правцу биће радо и са захвалношћу прихваћен од Банске управе. Уз племенита настојања Врховног народног вође, Њ. В. Краља Ослободиоца и препородитеља (пљесак и клицање: живео), који онако мудро и брзо за срећу и благостање народа спроводи преко неуморне Краљевске владе са њеним еминентним претседником на челу, (клицање: живео) заједничким трудом и радом са родољубивим, вредним и у сваком погледу примерним грађанима као што су Вардарци, и са природним преимућствима која тек треба да се развију и искористе, — Вардарска ће Бановина скорим дочекати један нов процват сличан ономе из Немањинског доба чија је култура, просвета и благостање тако дуго зрачила на све стране, из кога доба имамо и дивну јужно-србијанску народну ношњу и многобројне велелепне манастире.

Тако ћете оправдати и поверење, које је у Вас полагао Господин Претседник Министарског савета и Министар унутрашњих послова када Вас је од многобројних најодличнијих кандидата одабрао и именовано банским већницима.

Поздрављајући Вас најусрдније желим Вам срећан рад. (Усклици: живео Бан Лазић и пљесак).

Затим је Господин Бан давао реч пријављеним г. г. говорницима. Најпре је говорио бански већник г. Јован Алтипармаковић, адвокат и бивши народни посланик, он је у своме пољужем говору рекао:

Господине Бане, господо бански већници, нека Наша прва мисао овде буде упућена Њ. В. Краљу (бурни узвици: живео) који је имао срећну инспирацију да историјскога 6. јануара прекине старе партизанске размирице и да нас са старога кривога пута преведе на нови исправан пут, који ће нас одвести срећи и благостању. Учинивши тај одлучни гест, Њ. В. Краљ је погодио жеље свих добрих грађана који су пре 6. јануара стрепили за опстанак ове велике и лепе државе, створене толиким жртвама. Ко год је пратио рад данашње Краљевске владе, — а ми смо сви сведоци њеног великог и толиког корисног рада — тај је морао утврдити да је наш љубљени Краљ био врло срећан у своме историјском подухвату, Његово Величанство Краља је пратила она иста срећа

која га је пратила и на бојним пољима од 1912—18. у дугогодишњем рату за ослобођење и уједињење, у коме је победоносна српска војска под његовом командом односила оне дивне победе, благодарећи којима ми данас имамо ову националну, лепу државу.

Провиђење је, господо, доделило нашем народу велику мисију у овоме делу света и он ту мисију не би могао нити је може извршити ако не буде чврсто и снажно уједињен. 6. јануара Краљ је спасао народно јединство и тиме обезбедио народну ону снагу која му је потребна да би извршио своју велику мисију. Ми, који смо срећни да смо савременици тог великог владоца и који својим очима видимо шта је тај владалац учинио, морамо да истакнемо да је народ после 6. јануара осетио у себи једну већу суму моралне снаге. Заиста, Краљ је схватио добро своју одговорност пред историјом кад нас је увео у ново доба.

У овоме реду мисли, ми ћемо истаћи и ову чињеницу: На челу ове Бановине налази се г. Живојин Лазић осведочени пријатељ ових крајева, коме је Њ. В. Краљ поверио управу над нама. Нико боље него господин Лазић не познаје њене тегобе и њенетежње, њена стремљена и њене жеље. Нико боље него г. Лазић незна колико човек ових крајева сматра за питање свога поноса да културно стигне своју северну браћу и да културу своје домовине нивелише са оном у другим бановинама.

Господине Бане, господо бански већници, ми смо захвални онима који су нас ослободили ропства под тешким Господаром који нас је тлачио и у својој сили скоро сравнио са земљом и ја зато молим Господина Бана да пред Њ. В. Краљем буде тумач наше захвалности, поданости и лојалности. (Узвици: живео Краљ.)

Г. Алтипармаковић: исто тако ја молим Господина Бана да изјави у наше име Господину Претседнику владе колико су му и ови крајеви, они нарочито, захвални за патриотски и мудар рад крунисан 6. јануара. Ми му захваљујемо на правилном поретку (гласови: тачно, тако је) који је следовао овоме историјском датуму и ми смо срећни што можемо констатовати да је од тога дана прави поредак на далеко већој висини него што је некада био. (Узвици: живео, живео). Исто тако, господо бански већници, ја сматрам за потребно да у име Вас и у своје лично, поздравим и Г. Живку Лазића нашега одличнога Бана, који је вођ нашег привредног и културног напретка и који је веран извршилац великих интенција нашега Владоца.

А сада допустите Господине Бане и г. г. бански већници, да са овога сазива телеграфски поздравимо Њ. В. Краља нашега Господара и армијског ђенерала Господина Петра Живковића претседника Краљевске владе и Његовог првог помоћника.

Господин Алтипармаковић чита текстове тих депеша, које су одмах одаслате и које гласе:

Његовом Величанству Александру I Краљу Југославије

Београд

Чланови Банског већа Вардарске Бановине сакупљени у царском Скопљу под председништвом свога Бана Господина Лазића, заданути осећајима непоколебљиве оданости и захвалности како за слободу коју је Ваше Величанство на челу храбре српске војске донело овом напаћеном народу тако и за неуморно старање Вашег Величанства у правцу стварања јаке уређене и економски снажне националне државе, у којој ће све лепе особине нашег сједињеног народа доћи до свог пуног изражаја, молећи Свемогућег да Вама и Вашем светлом Краљевском Дому подари срећу и дуг живот, — сматрају за своју прву и свету дужност да Вашем Величанству изразе своје осећаје непоколебљиве верности и дубоке захвалности и да Вас замоле да на Својем историјском делу истрајете за добро народа и државе.

По овлашћењу у име Банског Већа
Вардарске Бановине
Јован Алтипармаковић

Господину Петру Живковићу армијском ђенералу Претседнику Краљевске Владе

Београд.

Поносни што је у овом за нашу државу историјском периоду част првог сарадника Његовог Величанства Краља пала на Вас, осведоченога пријатеља ових крајева, везаног са њима пореклом и родбинским везама и сигурни да је постављен солидан темељ њиховом културном и привредном развоју у оквиру моћне Југославије, чланови банског већа Вардарске Бановине, са свога првога састанка у царскоме Скопљу а под председништвом свога Бана Господина Лазића шаљу Вам свој одушевљени поздрав као првоме сараднику Његовог Величанства Краља на историјском делу управљеном ка консолидацији наше велике Отаџбине и моле Вас да верујете у њихову најискренију сарадњу за пуно извођење свих високих замисли нашега љубљенога Краља.

По овлашћењу и у име Банскога
Већа Вардарске Бановине
Јован Алтипармаковић

Господин Лазић је затим дао реч већнику г. Др. Радоју Велашевићу из Власотинаца, који је казао:

Господине Бане,

Ми бански већници поверене Вам бановине сакупили смо се сада први пут да заједнички са Вама решавамо о главним питањима уређења наше Бановине и да Вам изнесемо жеље оних крајева бановине из којих смо дошли овамо. Али пре него што приступимо раду до-

зволићете Господине Бане, да најпре изразимо од стране наше и народа оне средине из које смо овде дошли поданичку захвалност нашем омињеном Краљу Александру I и Краљевској Влади за сва добра која су они за народ учинили. У моменту партијских зађевица, када место сложног рада, беху настале неслоге и свађе, када у место учвршћивања уједињења и рада на културном и националном развићу државе беху завладале несугласице, свађе, дељење на покрајинске и верске фронтове, када се уместо општих интереса беше завршила зловна себичност, држава је била доведена до једног тешког и несносног стања. Сви искрени патриоти чекали су са зебњом шта ће бити имајући једну наду у Њ. В. Краља и у Његову одлучност и велику Његову љубав ка свом народу, који је са народом делио тешкоће Албанске Голготе и страдања, а доцније славу и понос тријумфујућег Југословенства. У тим одлучним моментима Њ. В. Краљ, узимајући за помоћника Господина Генорала Петра Живковића и чланове Његове владе шестим јануаром стоје на пут неслози и братским зађевицама, ствара Владу слоге, љубави и рада на добро народа и Отаџбине. 3. октобра Краљ даје јединство народа, видан знак и новим називом државе, 6. септембра даје најсветији знак јединства, даје широке повластице Соколу Краљ. Југославије, које ће под вођством Старешине Њ. В. Краљевића Петра развити једну јако моћну национално здраву снагу и бити један од јаким стожера државног и националног јединства а јака веза свесловенске узајамности и заједничког рада словенских народа мир љубав и братску слогу. Чланови Краљевске Владе иду међу народ да се обевесте о жељама и потребама народа и наилазећи свуда на велику љубав и оданост Њ. В. Краљу који им је изражавао своје жеље и потребе, том приликом народ им је изражавао и своје скромне потребе и своју лојалност према Краљу и Држави, тако да могу они крајеви, које г. г. Министри још нису посетили, само жалити што их г. г. Министри нису стигли посетити а они их очекују можда са још већом захвалношћу и жељама, јер су увидели резултате тих министарских посета. Културно-привредно подизање узело је великога маха нарочито после 6. јануара када је узело маха и узајамно упознавање сељака из најудаљених крајева Отаџбине на великом сељачком збору у нашем лепом Загребу, где су сељаци свију крајева уједињени у осећајима и са онима који нису били на томе збору, положили верну заклетву оданости Краљу, Отаџбини и јединству. Краљ. влада на седници одржаној под претседништвом Њ. В. Краља 11. децембра донела је значајне одлуке и о ублажавању економске кризе сељака и занатлије, смањивањем пореске стопе, смањивањем трошарине и другим повластицама, као и одлукама о културно-здравственом подизању народа. Зато Вас молим Господине Бане, да од

стране нас банских већника изјавите благодарност Његовом Величанству Краљу Александру I са ускликом нашим Живео и да Његовом неуморном помоћнику Претседнику Владе Господину генералу Петру Живкпвићу и Краљевској влади изјавите колико смо захвални. (Живео Краљ. Живела Влада.)

Ми бански већници заветујући се овде у Душановом Скопљу да ћемо бити верни сарадници Њ. В. Краљу, Краљевској влади и Вама Господине Бане на служењу за добро Краља и народа, да ћемо заједно са свим искреним патриотима бити чувари народног јединства и државе заједно са онима из Загреба, Љубљане, са Цетиња, из Суботице, Дубровника и са Сушака. (Пљесак и одобравање. Усклици: живео).

Нека живи наш омиљени народни Краљ Александар I, нека живи Краљевски Дом, нека живи неуморни радник на добро народа г. генерал Петар Живковић.

Дозволите ми још да Вас умолим Господине Бане да се приликом решавања о појединим питањима уређења бановине руководимо одлукама владе у погледу ублажавања економске кризе и од стране бановине у колико то могућност буде дозвољавала, као и то да један ужи одбор између банских већника заједно са Вама Господине Бане, изради један циркулар у коме ће бити одлуке Краљевске владе од 11. децембра, који ће циркулар бити послан преко општинских судова и школа у народ са налогом да се са њиме упозна народ и у најудаљенијим крајевима Бановине. Дозволите ми да предложим да у томе одбору буду следећа господа већници: Перовић Милан, Др. Апостоловић, професор Петар Костић, Петар Николић и Бећир Емин. Завршујући ова своја излагања, ја изјављујем захвалност у име свога краја држави и Бановини на свему што је до сада учињено и уверавам Господина Бана да ћемо и у будуће сложено радити за добро Краља, државе и народа а у то име кличем Живео Краљ, живео претседник владе, живео Бан.

(Усклици: Живео, живео, живео).

Господин Бан је захвалио Господину Алтипармаковићу и Г-ну Велашевићу на њиховим говорима и изјавама уверивши их да ће оне бити достављене на адресу онога коме су упућене. У исто време Бан је изјавио пристанак да се образује један одбор за редиговање циркулара, који је предложио г. Велашевић, а затим је дао реч Господину Крсти Стрезовићу, банском већнику и Претседнику општине из Ресна. Господин Стрезовић је том приликом одржао следећи говор:

Господине Бане, Господо бански већници,

После лепих и искрених речи господа предговорника осећам потребу да и ја у овоме часу изнесем на светлост јавности искрено признање за стварни бољитак, који нам је донело

ново државно уређење, кроз бановине, чији смо и ми сарадници.

Акт од 3. октобра 1929. год. као остварење високе замисли од 6. јануара исте године нашега узвишеног Краља јесте један од најважнијих аката којим је наш Узвишени Владалац упутио народ и државу да чврстим кораком пођу ка бољим данима и ка напретку.

Краљев акт од 6. јануара, као и подела државе на бановине примљени су од свију грађана нашега класичнога Југа са највећим одушевљењем и са радошћу. Народ је у тим актима видео искрено старање да његове културне и привредне потребе буду најбрже и најпотпуније задовољене.

После годишњег рада у нашој бановини ми са највећим задовољством можемо да константујемо да се наше жеље остварују.

Морамо признати да је стање опште управе данас у сваком погледу боље, него оно што је било пре 6. јануара 1929. год. Не постоје разлози да се жалимо ма у чему на општу управу. Данас, то морамо признати, сваки је постављен на своје место. Чиновник је извршилац закона, а закон је једнак за све. Отклоњени су сви лични и штетни утицаји од којих су народ и чиновници подједнако патили. Чиновник је ослобођен утицаја са стране и он сад врши своју дужност експедитивно и савесно.

Мени је зато особито мило што ово могу данас овако јавно да констатујем јер тиме изражавам само оно што осећају и признају најшири слојеви грађана.

Јавна безбедност у нашим крајевима дошла је до пуног изражаја. Нема више комитских упада, нема више разбојничких упада. Народ осећа пуну слободу и сигурност у свом дому, и своје добру. А иста безбедност се осећа и у привредном и у културном животу. Школе се дижу на све стране а подижу се и болнице. Чине се највећи напори да се поправи саобраћај и помогне сваки привредни рад. Обраћа се највећа пажња на народно здравље. Успех је у томе очигледан, то нам и странци признају.

Господо већници, али за сва ова добра увек па и у овоме свечаном часу не смемо и за тренутак заборавити да највећу захвалност дугујемо нашем Великом Краљу, Краљу Ослободитељу Југа и Краљу Ујединитељу Југославије, јер је само његова срећна звезда Великога Војсковође и Његова висока државничка мудрост срећно уклонила све невоље које су претиле да униште крвљу стечену тековину. (Живео Краљ).

Зато је у овоме тренутку наша прва и света дужност да нашем узвишеном Господару најискреније изразимо највећу захвалност за слободу коју нам је Он донео и за старање за наш бољитак и да га поздравимо са Живео наш Краљ Александар I Краљ Југославије, Живео Његов Светли Краљевски Дом (Усклици: Живео).

Господо већници, дужност нам је да се овом приликом сетимо и првога сарадника нашега љубљенога Краља, Претседника Краљевске владе армијскога ђенерала господина Петра Живковића. (Живео). Његовим поверењем добили смо високу почаст да смо чланови овога банскога већа. Захваљујући му на томе поверењу и на тој почастима ми га молимо да истраје у својој великој дужности и да верује у нашу најискренију сарадњу а Вас Господо бански већници позивам да га поздравимо са срданим живео. (Гласови: Живео).

Господо већници. Његово Величанство Краљ, одређујући за Бана наше бановине Господина Жика Лазића, погодио је и праву жељу целе наше бановине.

Молим Господина Бана да изразе које му упућујем прими као осећаје искренога признања свих нас чланова банскога већа. Господин Жика Лазић као јавни радник одавно је стекао симпатије и љубав своје бановине. Он најбоље познаје њене прилике. Он познаје њене потребе и њене невоље, као што познаје и све истакнуте национално политичке људе. Он зна добро село и сељака, као што познаје град и грађанина ових крајева и зато је он најбоља гаранција да ће рад у Бановини бити крунисан најбољим успехом. Одајући му овим нужно признање ми га још једном молимо да буде тумач наших искрених осећања и на највишим местима а руковођен тим осећајима ја сматрам за дужност да Вас позовем, господо већници, да Господину Бану једнодушно и срдочно кликнемо Живео (Живео и плесак).

Господин Бан Лазић захвалио је Г-ну Стрезовићу за његове патриотске речи и за изразе признања које је упутио државним органима поводом њиховога успешнога рада. Та признања, рекао је г, Бан биће нам увек потстрек и за наш будући рад, који ћемо вршити са истом преданошћу.

У 10.20 часова прешло се на дневни ред. Поједини начелници одељења банске управе дали су опширне, образложене експозеје буџета појединих одељења којима су на челу. Тако су дали своје експозе е г. г. Маљковић начелник општег одељења, Арс. Петровић нач. упр. одел. и Максим Николић нач. пољопривредног одељења. Нарочито је био дуг и исцпан експозе господина Николића, који је изазвао и живу расправу у којој су узели учешћа г. г. бански већници: Војислав Дамњановић, Владан Богдановић и Др. Велашевић. Господин Дамњановић је тражио да се у Вардарској Бановини обрати што већа пажња на продукцију индустријских биљака, пошто сељаци Вардарске Бановине не могу живети од житарских продуката. Једно-времено, господин Богдановић је предложио да се установе општинске огледне станице и да се обрати што већа пажња на сточарство које је врло важна пољопривредна грана у Повардарју.

Господин Владан Богдановић је истакао

рђаву организацију појединих сеоских газдинстава у Вардарској Бановини те је тражио да се установи што више пољопривредних школа. По његовоме мишљењу, такве би школе требало најпре отворити у Куманову, Штипу, у Призрену и једну на Косову. Господин Богдановић је даље износио потребу отварања што већег броја селекционих станица и потребу што већег броја пољопривредног стручног особља, које би учило народ о томе како треба да води своју економију.

Господин Бан је захвалио господи већницима Дамњановићу и Богдановићу на њиховим предлозима и побудама из којих су их учинили, одговарајући Господину Богдановићу да ће се на пољопривреду обратити највећа пажња. Што се тиче стручног пољопривредног особља, рекао је он, тежиће се да се оно доведе на рад у овим крајевима а чиниће се, и већ се чини све што је могуће, да се путем стипендија, образују пољопривредни стручњаци домородци, како би се употребиле и њихове снаге на раду у овоме делу земље који још није издигнут на модеран ступањ рационалне пољопривреде и сточарства.

Господин Др. Велешовић, бански већник из Власотинаца, говорио је такође о потребама побољшања пољске привреде у Вардарској Бановини. Он се нарочито задржавао на питањима сузбијања сточних зараза, приређивања пољопривредних и сточарских изложба и оснивања зајма.

Господин Бан му је одговорио шта је рађено у погледу тих ствари, напомињући да су ове године одржани чак и курсеви за практичне организаторе задругарства.

После овога Господин Бан Лазић закључио је данашњу седницу банскога већа у 12.30 часова и заказао идућу седницу за сутра у 9 часова пре подне.

Рађено 23 децембра 1930 год.
у 9.20 часова

Данашњу седницу Банскога већа отворио је Бан Г. Ж. Лазић у 9 часова пре подне. Пошто је извршена прозивка и прочитан записник са прве седнице, прешло се на даље претресање буџета бановинског одељења за пољопривреду.

23 XII-1930 год.
у 10.40 час.

Расходи пољопривредног одељења износе:	
редовни	15,199.450 дин.
ванредни	1,300.000 „
равно:	16,499.150 дин.

Банско веће се подуже задржало на Партији 11 позицији 1 Буџета у коме су изложени лични расходи и личне принадлежности. По предлогу буџета, у Вардарској Бановини треба да се поставе један пољопривредни инспектор, један пољопривредни саветник, један саветник

за воћарство и виноградарство, један саветник за сточарство, један саветник за пољопривредну наставу, један саветник за пољопривредну статистику, један саветник за задругарство, један саветник за фитопатологију, један рачунски чиновник и пет архивских чиновника.

(Ваља напоменути да су места свих ових стручњака при пољопривредном одељењу Вардарске Бановине до сада била потпуно празна, т. ј. да Банска управа Вардарске Бановине до сада у опште није имала ове стручњаке и да се у буџету најзад морало предвидети њихово постављање зато што се без њих није могло радити).

Банско веће се једнодушно сложило да је потребно добити ове стручњаке, само се у његовој средини чула још и жеља да се добију и стручњаци за пчеларство и свиларство, јер су то гране које ванредно јако интересују Повардарје. Једино је г. Јосиф Арије молио да се не хита нагло са увођењем врло великог броја стручњака, него да се у томе руководи начелима постепености. „Ми“, вели г. Арије, „нисмо 550 година имали стручњаке, па ћемо моћи још мало да почекамо. Ја молим да се ми у првome реду руководимо разлозима штедње и да, ако је могуће, чак спојимо неке од ових служби, рецимо службу ратарства и службу виноградарства и воћарства, да не бисмо имали саветнике и за воћарство и за ратарство“.

Начелник пољопривредног одељења г. Максим Николић одговорио је г. Арију да се у стању у коме се налази пољопривреда у Вардарској Бановини морају имати стручњаци који ће давати јаке директиве како би се успело у ономе што се жели постигнути. Ратарство је једна толико важна грана народне привреде да ће референт ратарства увек имати врло много посла, те се неће смети преоптерећивати и бригом о другим гранама пољске привреде. Што се тиче воћарства, оно у Вардарској Бановини треба да заузме једно врло важно место у производњи њенога тла, тако да се оно нипошто несме да занемарује, као ни виноградарство, које у Повардарју има све услове за своје напредовање а које се моментално налази у застоју или у напредовању само у неколиким оазама, како сви климатски услови говоре за то да се од њега могу у овим крајевима извлачити неоцењиве користи. Зато треба мислити на спасавање виноградарства, односно на његово рационално подизање.

23-XII-1930 год.
у 10.55 час.

Крста Стрезовић говори о пчеларству и о његовим изгледима у Вардарској Бановини и тражи да се пчеларству обрати што већа пажња. Он предлаже да се тога ради у једном пчеларском центру у Вардарској Бановини оснује једна велика огледна и угледна пчеларска станица, чије би вођење поверило једном стручњаку за пчеларство; Та станица би требала

да ради на унапређењу пчеларства и она би сигурно на њему радила боље него срески расадници, који имају много послова. Исто бих тако молио, завршује г. Стрезовића да се обрати пажња и на свиларство.

Г. Др. Велешевић вели: Ми разумемо да се сад моментално још не може мислити на специјалног референта за пчеларство и свиларство, уверени смо да ће се од идуће буџетске године моћи и томе обратити пажња у смислу у коме се то овде истиче, али зато желимо да знамо коме ће референту бити поверене те важне гране.

Г. Максим Николић одговара: Референту за сточарство.

Затим се прелази на парт. 12, која се у сваја цела. (При њоном читању, г. Патрногић је трижио да се избаце тако звани „додаци на теже крајеве“, јер он стоји на гледишту да у Вардарској Бановини нема тежих и лакших крајева. Кад му је међутим објашњено да се цела Вардарска Баловина сматра за тежи крај, г. Патрногић је усвојио и ове додатке. Г. Арије је довикнуо у том моменту: Овде се, Господе, живи боље него у Загребу.

Г. већник Радојичић предлаже да се они чиновници, који раде ове дужности награде што издашније. Г. Бан одговара да ће се о томе водити рачуна у границама закона, н. пр. путем награда за прековремени рад.

23-XII-1930 год.
у 11.15 час.

Начелник г. Николић чита Партије 13, 14 и 15 буџета, које веће усваја. Партија 15 се односи на стипенције разних студената пољопривреде. Г. Бан изјављује: Неке од тих стипендиста, ми смо наследили од ранијих области, а неке смо морали и сами узети да бисмо што пре дошли до потребних стручњака. Г. Јосиф Арије вели да се школовање тих питомца може само одобрити, али они, моли да се не шаљу на стране, него на домаће Универзитете. Г. Бан одговара да ће се и о тој жељи водити рачуна, али да је потребно са друге стране да млади људи могу отићи и изван земље како би видели својим очима разне наплетке које и ми треба да остваримо. У томе циљу, наставља г. Бан, млади људи треба, по свршеним студијама, да проведу по 2—3 месеца на путу по иностранству у циљу допунских студија из своје струке, директним посматрањем.

Прелази се на читање партије из „Материјалних Расхода“ буџета за пољопривреду. Код парт. 16 (путни трошкови, за које је предвиђено Дин. 470.000 —) већник г. Војислав Дамњановић моли да се службена путовања чиновника што строжије контролишу, Г. Дамњановић предлаже да ти чиновница увек о својој путу поднесу Г. Бану један реферат о ономе што су на путу свршили.

Партија је усвојена.

Прешло се на партију 17 (набавка канцелар. материјала и одржавање канцеларија и т.

д.) и на парт. 18 (набавка дијагностичких средстава, вакцине, серума, помоћи за издржавање стрвишта (сточних гробља) помоћи за подизање шума, допринос Бановине за уређење бујица).

Г. Крџалић, адвокат и бански већник из Лесковца, молио је за обавештење дали ће се набављати и препарат дистол, потребан у борби против метиља.

Г. начелник Максим Николић је одговорио да ће се и дистол набавити.

Г. Велешевић у вези са 3 позицијом ове партије тражи награде за оне који сами са успехом пошумљавају своје имање.

Г. Бан вели да би у томе смислу, ако би се примила ова сугестија, морала стварати нова позиција. Као што је познато, вели г. Бан, држава ће чак и поклањати извесне земље онима који их пошуме. Зато ће се примедбе г. Велешевића нотирати и студирати.

Један бански већник је констатовао да је излишна сума од 10.000 — предвиђена као помоћ сеоским општинама за подизање стрвишта. Г. Бан је одговорио да је та сума потребна зато што ће она бити употребљена као потстрек сеоским општинама да стрвишта збиља и подигну. Стока која липсава, липсава обично од опасних сточних болести. Та стока се мора укопавати на месту које неће више бити раскопавано, д. се не би шириле сточне болести.

Затим су расправљане партије 19, 20, и т.д. до партије 23, које одређују расход на унапређење појединих грана сточарства и пољопривредних грана па се прешло на Главу IV (о среским пољопривредним референтима).

Износи ове главе у својој збиру дају суму од 5,669.867. — дин. а разни додаци 1,457,568 — дин. Расходи за рад у расадницама (којих има 46 на броју) предвиђени су у износу од 1,000 000 динара. расходи за набавке (алата и т.д.) у износу од 500.000. — динара.

Када је ова глава била претресена, Г. Бан је дао одмор од 15 минута. Било је 10.45 часова. У 11 часова Банско Веће је наставило свој рад, продужујући дебату о буџету пољопривредног одељења.

После одмора Г. Бан даје реч Господину начелнику Николићу који чита партију 32 поз. 1, 2 и 3, партију 33, 34, 35, 36 позицију 1 до 5, парт. 37 поз. 1 до 3, партију 38, 39, 40 позиција 1 до 3, партију 41 поз. 1 до 3, партију 42 поз. 1 до 3, партију 43, 44, 45, поз. 1 до 3, партију 45 поз. 1 до 3, партију 47, 48, 49, 50 поз. 1 до 3, партију 51, 52 поз. 1 до 4, партију 53 поз. 1 и 2, парт. 54 поз. 1 до 3, партију 55 и 56 поз. 1 до 4 које све Банско Веће прима једногласно без дискусије.

Чита се партија 57 позиција 1 до 3.

Већник г. Јовановић Стојан пита да ли су чувари шума, који се имају поставити на терет поз. 3 ове партије водити надзор и над општинским шумама.

Господин Бан објашњава да су ови чува-

ри шума намењени првенствено као органи државног шумарског особља.

Чита се парт. 58. 59. 60. поз. 1 до 3, парт. 61, 62 поз. 1 и 2 и парт. 63 које је све Банско Веће примило једногласно без дискусије.

Начелник г. Николић затим чита рекапитулацију буџета пољопривредног одељења који се у целости једногласно прима.

После буџета пољопривредног одељења начелник г. Николић чита предлог бановинске пољопривредне Закладе и то партију 179.

Уз ову партију примећују већници Патр-ногић и Перовић, да би се морало настојати да се набавка семена из кредита ове партије изврши на време и истовремено и подела истог изврши.

Господин Бан одговара да ће се настојати да се то учини, али да ће се морати најпре видети да ли ће ово семе и надаље доносити овако обилан плод, као што је то био случај прве године.

Начелник г. Николић чита партију 180, 181, 182 и 183.

Већник г. Стаменковић Гавра предлаже да се обрати пажња и на набавку семена сунцокрета, који је једна веома важна и уносна културна биљка, па да се и то семе подели народу.

Господин Бан одговара да тај предлог прима знању и да ће се исти узети у обзир.

Већник г. Др. Велашевић мишљења је, да би се из ове партије требало набавити и семе детелине за ширење детелишта.

Господин начелник Николић одговара, да се набавка и таквог семена подразумева из ове партије, на што Банско Веће једногласно прима све три напред поменуте партије.

Начелник г. Николић чита партију 184, 185 и 186.

Већник г. Перовић напомиње да је сума предвиђена у партији 184 за набавку приплодне стоке и сувише мала.

Господин Бан одговара да треба ова партија да остане у предвиђеној висини ако би се указала потреба за већу набавку приплодне стоке моћи ће се новац узети из партије предвиђене за рез. кредите.

После овог објашњења Банско Веће прима ове три партије.

Начелник г. Николић чита партију 187, 188 и 189.

Већник г. Др. Велашевић примећује да би требало предвидети извесне суме и за подизање сушница.

Господин Бан пита говорника да ли тражи само помоћ за приватну иницијативу око подизања ових сушница или тражи да се подигну сушнице о бановинском трошку, говорник изјављује да пристаје да се сушнице подигну о трошку бановине.

Господин Бан изјављује говорнику да ће овај предлог имати у виду, после чега је банско веће једногласно примило све три напред наведене партије.

Начелник г. Николић чита партију 190, 191, 192, 193 и 194. које све Банско Веће прима једногласно без дискусије, чим је примљен целокупан пројекат буџета пољопривредног одељења

Господин Бан затим даје реч начелнику просветног одељења г. Дошену Кости, који држи експозе уз предлог буџета просветног одељења. Изводи овога експозеа састоје се у главном у следећем: просветне прилике у овој бановини су такве, да изискују још велики и озбиљнији рад и као веће материјалне издатке. Настојање државе и области раније, а сада Бановине на подизању школа, обилно помаже и народ али је помоћ државе од 608 хиљада и бановине од два милиона далеко испод тога да задовољи потребе у подизању школа.

После експозеа начелника просветног одељења тражи и добија реч г. Крцалић који напомиње да у Лесковцу постоји осморазредна гимназија чије просторије нису довољне да обухвате стварни број ђака, који ову гимназију похађају па пита дали је за ову гимназију предвиђена извесна сума.

Господин Бан одговара да за ову гимназију у Лесковцу за ову годину није предвиђено ништа.

Већник г. Радојчић излаже да се у Сурдулицу крај Костурнице налази једна велика зграда у којој је сада смештена грађанска школа са 75 ђака а у којој би се могла сместити нижа гимназија са преко 300 ђака па тражи да се то учини јер је штета да оволика гимназијска зграда остане неупотребљена.

Већник г. Левковић пита зашто се закључује зајам за подизање гимназијских зграда када у Велесу постоји потпуно модерна гимназијска зграда у којој је гимназија укинута па моли да се ова поново отвори.

Већник г. Дамјановић вели да је потреба и једних и других школа велика, али мисли да је већа потреба за нижим школама, које су у додиру са широким народним масама те је мишљења да ниједно село не би смело остати без школе и с тога да би требало склопити један инвестициони зајам за подизање основних школа.

Већник г. Никшић истиче, да је народ ове Бановине далеко заостао у писмености а да би се осетио напредак треба омладина да се школује и у градовима и у селима првенствено у основним школама, а како према предлогу буџета у ту сврху није предвиђена довољна сума којом би се ови услови могли макар и изближе остварити, мишљење је да је природније да се у буџету повећа партија намењена основ. школама, која се може остварити и извести.

Већник Теохаревевић Јован потпомаже предлог г. Никшића.

Већник г. Николић Трајко моли г. Бана да се изврши правилна и праведна подела оне

суме која је предвиђена на подизање основних школа.

Већник г. Перовић изјављује да се слаже са предговорницима који су предложили повећање партије за основне школе.

Већник Др. Величковић истиче да има места забачених без икакве школе а да има школа без учитеља које су затворене па је с тога мишљења да би требало учинити предлог г. Министру Просвете да се учитељи ослободе од рада код школских надзорника.

Начелник г. Дошен изражава задовољство, што се сви говорници слажу у потреби подизања што већег броја основних школа.

Господин Бан на питање г. већника Радојчића објашњава да се предвиђена партија на име помоћн за подизање основних школа не може повећати, јер основне школе падају у главном на терет општина а сем тога и држава сваке године даје извесну помоћ у ту сврху па вели да ће примедбе и излагања господи Већника доставити Господину Министру Просвете.

Већник г. Др. Велашевић излаже потребу за подизање школских купатила.

Начелник г. Дошен напомиње да се у том погледу учитељству излази у сусрет.

Већник г. Др. Велашевић истиче да би се могли позивати првенствено на ове течајеве учитељи из оних школа у којима постоји већи број учитеља, и да би требало затражити из Министарства, да оно из оних крајева где је соколство развијено пошаље у ове крајеве бар у центре људе који би и делом и саветом што боље поучили, како би што успешније могли приступити оснивању соколских чета.

Већник г. Радојчић изјављује да у раду на подизању соколства има тешкоћа због тога, што се подела сокола не поклапа са административном поделом земље, па би с тога требало предузети кораке код савеза сокола да се та подела изврши на бази административне поделе земље.

Говорник сем тога напомиње да тешкоћа са оснивањем соколских сеоских чета лежи још у томе што члановима сокола нису обезбеђена барем превозна сретства за њихова путовања, те је мишљења да би та превозна средства требало обезбедити.

Господин Бан одговара, да су већ предузете мере ради нове територијалне организације сокола.

После ове дискусије већник г. Дамјановић предлаже, да се буџет просветног одељења не чита и не дискутује у појединостима по партијама и позицијама, већ да га Банско Веће прими у целости по предлогу пројекта.

Банско Веће прихвата предлог већника г. Дамјановића и у целости једногласно прима предлог буџета просветног одељења.

У 13,30 часова Господин Бан закључује другу седницу и заказује идућу — трећу седницу за 24 децембра у 9 часова пре подне.

24-XII-1930 год.
у 9.50 час.

Дана 24. овог месеца у 9 часова пре подне Господин Бан је отворио трећу седницу Банског Већа и наредио секретару г. Др. Вилхелму Дауту, да изврши прозив. Пошто су сви већници били присутни Господин Бан је констатовао да је Банско веће способно за рад и позвао секретара да прочита записник са прошле седнице. Записник је примљен, готово без примедба, после чега је образован одбор за редиговање једнога циркулара, који ће Банско Веће упутити грађанству Вардарске Бановине а у коме ће дати објашњење о свом раду.

У 9.50 Господин Бан је дао реч начелнику техничког одељења г. Тедосијевићу, који је поднео експозе о буџету истог одељења.

24-XII-1930 год.
у 10.50 час.

Господин начелник Теодосијевић објашњава у својој експозеу најпре све оно што ради Банско техничко одељење. Он истиче да ти послови нису мали и да би баш зато што су све већи захтевали да се број персонала у техничком одељењу повећа. Ми морамо, вели господин Теодосијевић, да оспособимо све путеве у Вардарској Бановини не само за колски него и за аутомобилски саобраћај, јер се овај и у нашој Бановини све више развија. Бановинском техничком одељењу су поверени многобројни послови око одржања бановинских зграда, као што су гимназије, болнице, бањске зграде и т. д.

Нарочито има много посла у нашим бањама, које треба обезбеђивати, јер оне леже на плаховитим и брзим рекама, те их треба осигурати од поплава, да им се извори не би кварили.

Што се тиче личних расхода, како они износе 29.620 702.— динара, ипак зато они нису велики. Чиновници овога одељења морају често да путују, јер су радови техничког персонала радови на терену, нарочито при оправци путева, када инжењери раде са народом. Могу Вам рећи да држава нема у нашој бановини више од 1354 км. путева, који су махом доведени у добар ред; сем тих путева, државни послови у овој бановини су још: одржање зграда фил. факултета у Скопљу, зграде првостепених осудова, жандармеријске станице и основне школе. Све друге задруге, сви други путеви, сви други радови остављени су бановини. Држава има међутим у овој Бановини 48 инжењера а бановина само 14, држава 15 техничара, Бановина само 11 и т. д. Нема сумње бановина зато мора да повећа свој технички персонал. Бански технички послови су врло обилни и многобројни: зграде по расадницима, разни домови народ. здравља, сокола и т. д., банске зграде, водоводи, чесме, наводњавање, дренаже, исушивање и, најзад путеви. Бановина има 600 км. путева I реда и 1547 км. путева II реда.

Одржавати толике километре путова, то захтева и велике издатке и велики број стручних техничких снага. Дакле, да бисмо резимирали, ја ћу Вам рећи ово: у Вардарској Бановини Банска Управа, односно њено техничко одељење, има три пута више техничких послова, него што их у истој бановини има држава. Зато Бановини треба више инжињера него што их она има данас. Молећи Вас да узмете у обзир ове чињенице, ја Вас молим да све ове кредите примите онако како су они изложени.

Господин Бан: има ли кога од г. г. већника, који би желео да о буџету овога одељења говори у начелу.

Нема.

Гласови: Боље је да пређемо на рад по партијама.

24-XII-1930 год.
у 11.05 час.

Начелник г. Теодосијевић чита буџет свога одељења. Лични расходи, предложени у суми од око 30 милиона динара примљени су. Већници примили се суме без дискусије, једино су чињене примедбе око н града за путев не инжињера, којом су приликом г. г. већници тражили да Банска Управа строго контролише рад г. г. својих инжињера, кад се већ дају толике награде за њихова путовања.

Господин Бан се сагласио са овим напоменама и одговорио да ће се контрола извршивати ригорозно; после чега се прешло на решавање оних партија које говоре о управним трошковима (набавке, канцеларијске потребе и т. д.) које су усвојене без дискусије.

У 10.45 часова прешло се на решавање расхода у саобраћајној грани (парт. 79—84). Господин Бан је дао објашњења код парт. 80, која је Веће молило да му се даду.

Г. Ђ. Крцалић адвокат и б. већник из Лесковца моли Господина Бана да се приликом мера о одржавању саобраћаја из расхода по саобраћајној грани узму у обзир хитни радови, које треба предузети на мосту код села Манојловци, где је један мост гвоздене конструкције за сад остао на суву, јер га је Морава обишла мењајући свој ток. Исто тако г. Крцалић моли да се подигне мост на Ветерници у Лесковцу, који лежи на државном путу те је потребно да му и држава обрати пажњу.

Госпадин Бан прима предлоге и саопштења г. Крцалића и обећава да ће се о њима водити рачуна.

Г. Теодосијевић даје објашњења о томе мосту у Лесковцу.

Г. Радојчић из Сурдулице говори о потребама свога краја.

Господин Бан говори о томе да се морају учинити највећи напори не само од стране бановине, него и од стране општина да би се поправила саобраћајна средства. Држава и бановина ће помоћи општине у тим њиховим напорима, али општине, у колико нису у стању да моменталним средствима подмире такве сво-

је потребе, могу да закључе зајмове ради тих потреба и да на тај начин не преоптерете садашње покољење сувише великим дажбинама.

24-XII-1930 год.
у 11.20 час.

Затим су примљени сви расходи по саобраћајној грани и Господин Бан је дао одмор.

24. децембра 1930 год.
у 12 часова.

После одмора Веће је наставило свој рад у 11,25 часова.

Без дискусије, примљени су

Расходи по хидротехничкој грани (1,060.000 динара) и

Расходи по архитектонској грани (помоћ од 50.000— динара за одржавање историјских споменика, као што су манастири, помоћ за уређење ратничких гробова и т. д. и т. д.).

Затим се прешло на претресање ванредних расхода који су ове године у многост мањи него лане, јер ће се ове године закључити један зајам од стране Бановине, из кога ће се ови расходи покривати. Међу овим ванредним расходима предвиђено је:

600.000— динара за регулисање река и бујица;
1,000.000— „ за чесме, водоводе и т. д.;
3,000.000— „ за школске зграде;
1,000.000— „ за зграде по расадницима;
1,000.090— „ за уређење бања.

Сви су ови расходи усвојени једногласно, без дискусије.

У 11.40 часова Господин Бан је дао реч Господину Др. Миловановићу да Већу да свој експозе о буџету и раду бановинског одељења за социјалну политику и народно здравље, коме је он на челу. Г. Др. Миловановић је објаснио Већу значај ових питања која су поверена старању његовог одељења, истичући нарочито оно старање које то одељење има да поклати народном здрављу.

Господин Др. Миловановић је говорио затим о бањама које већ постоје у Вардарској Бановини, као и о онима које тек треба образовати на местима где се налазе лековите воде. Нарочиту пажњу Бановина мора да посвети Врањској Бањи; исто тако ће се гледати да се што пре израде планови за регулацију Сијеринске и Катлановске бање, које су све више и више посећене.

Господин Др. Миловановић затим говори о другим хигијенским и лечилишним установама.

Целокупни буџет овог одељења, према предлогу буџета, износи динара 8,856.586.—.

Господин Бан пита већнике да ли имају шта у начелу да кажу по предлогу буџета овога одељења.

24-XII-1930 год.
у 12.20 час.

Господин Анасташевић пита да ли је што учињено и предвиђено за регулацију Негорич-

ке бање код Ђевђелије.

Господин Бан одговара да ће се у току ове године и тој бањи обратити специјална пажња, како би се повратила у бановинске руке, после чега ће се моћи мислити и на њено боље уређење.

Господин Радојчић захваљује банској управи што је обратила пажњу питању сузбијања туберкулозе и налази да с тога треба учинити све да се од Сурдулице створи један центар за лечење туберкулозних болесника.

По мишљењу г. Радојчића банска управа треба да подигне у Сурдулици што пре један павиљон који би био саставни део државног санаторијума донде, док цео санаторијум не пређе у бановинске руке. Ми из Ђевђелије и Охрида не треба да идемо на лечење 900 км. од своје бановине, него треба да створимо једно место за лечење туберкулозе у својој бановини. Сурдулица је зато најпогоднија и њу зато треба искористити. Ја молим Господина Бана да овоме питању поклони своју повољну пажњу.

Господин Васа Богојевић из Тетова тражи обавештења о тетовској бањи која му даје г. Др. Миловановић.

Бански већник г. Протић тражи да се што већа пажња поклони Дебарској бањи. Ако је немогуће ове године, господин Протић мисли да би у току идуће године Банска Управа могла узети ту бању у своје руке.

Господин Бан: Ми ћемо посветити своју пажњу тој бањи и гледаћемо да је вратимо из руку града Дебра у руке Банске Управе, како би се приходи те бање трошили на њено уређење, а не у дебарске општинске сврхе.

Желим да кажем још неку реч поводом предлога г. Радојчића. Ове године се није могло мислити на бановински павиљон за туберкулозне у Сурдулици, али ћемо мислити на то, да бисмо га у току идуће године могли подићи.

Господин Радојчић: Поново објашњује важност и урвентност овога питања.

Господин Бан: Да ли Веће налази да би овоме питању требало хитно поклонити пажњу и студију?

Веће: Слажемо се:

Тома Фиданчевић, већник и претседник општине из Струмице доктор медицине, налази да је у место једног санаторијума потребније подизати мање туберкулозне диспанзере.

24-XII-1930 год.
у 12,35 час.

Г. Радојчић одговара г. Фиданчевићу.

Господин Бан закључује расправу по овоме питању, наглашавајући да ће се његова студија поверити стручњацима. Што се тиче лечења туберкулозе по диспанзерима, то се већ чини; што се тиче њеног лечења у санаторијумима, о томе ће се проучити могућност.

Затим Банско Веће прелази на сам буџет одељења за социјалну политику и народно здравље.

Материјални расходи (500.000 за серуме, 350.000 за кинине и т. д. и разне помоћи, набавке инструмената и материјала за болнице и т. д. износе динара 6,130.918).

Веће је усвојило ове материјалне расходе без и једне примедбе.

24.-XII. 1930. год.
у 12.50 час.

У 12.45 часова Банско Веће је примило буџет бановинског VI одељења и бановинске болничке буџете и Бан их је прогласио за примљене. После овога се прешло на буџет финансијског одељења.

Г. Видаковић, начелник финансијског одељења Краљевске Банске Управе одржао је ово експозе:

О предлогу буџета финансијског одељења непотребно је много говорити. Готово је довољно нагласити да је исти за ову буџетску годину износио 9,527.297— динара а сада се предлаже у суми од 6.263.470— динара дакле са смањењем од 3,000.000 динара т. ј. скоро 40%.

Лични издаци предвиђени су према стварном стању особља, сем што се предвиђа један финансијски саветник, који ће у случају потребе заступати начелника одељења. Партије на пензионисање свију бановинских чиновника и службеника и њихови додаци предвиђени су у најмање могућим износивама.

Ради спреме стручно образованог подмлатка унета је у овај предлог партија за стипендију једног дипломираног правника за више финан. школовање у иностранству; али је и ту, као у осталом и свуда, вођена брига о штедњи и предвиђено је само 36.000 динара.

На име награде органима који непосредно прикупљају све бановинске дажбине предвиђа се 1,500.000 динара. Овај је начин у овој години показао одличне резултате. Текући бановински прирез је врло добро наплаћен, а дужни срески и обласни су чак пребацили предвиђену суму и то све благодарећи овој награди. Идеја о додељивању награда органима који врше наплате бановинских дажбина прихваћена је од бивше скопске области и унета у прошли буџет и уредбе о буџету и бановинским дажбинама на основу искуства и резултата до којих се је дошло у наплати обласних дажбина код области које сачињавају данашњу Вардарску Бановину. Једна од 5 области која је давала награде за прикупљање обласних дажбина органима који су тај посао вршили, је скопска област и она је постигла несразмерно већи финансијски ефекат него остале четири области. Благодарећи само тим наградама скопска је област успела да наплати готово два пут већу суму на име обласних дажбина него ма која друга област из састава ове Бановине. Награда за прикупљање бановинских приреза и такса у 1930/31 години у Моравској Бановини није била предвиђена а награда за прикупљање бановинске трошарине јесте пошто

је она регулисана законом о државној трошарини. Резултат је био следећи: бановинске таксе, а нарочито дужни срески и обласни прирез као и текући бановински прирез, за првих седам месеци ове буџетске године страховито су подбацили; док је с друге стране бановинска трошарина за седам месеци наплаћена више него је предвиђена.

24-XII-1930 год.
у 13.10 час.

Знатна су смањења вршена чак и у канцеларијским потребама и сада се и ту предвиђа само оно што је стварно најпотребније.

На име обавезе из ранијих година по садашњем буџету била је предвиђена сума од 2,500.000 динара а сада је унето у буџет само 300.000 динара.

Највећа сума буџета овог одељења је партија на ануитет за зидање Банске палате и откуп земљишта за исту.

25-XII 1930. године
у 10.5 часова.

Господин Бан отвара четврту седницу Банског Већа Вардарске Бановине у 9.15 часова пре подне и позива секретара господина Др. Вилхелма Даута, банског саветника да изврши прозивку. Затим констатује да су присутни сви бански већници сем господина Крцалића адв. из Лесковца, који се извинио због свог данашњег одсуства. Затим секретар чита записник са прошле седнице; када је записник саслушан (9,38 часова) Господин Бан пита Веће има ли ко шта да примети на записник. После неколико примедба, записник је усвојен.

Господин Бан: желите ли да говорите о буџету финансијског одељења у начелу? или желите да се одмах пређе на претрес у појединостима?

Гласови: На појединости по партијама.

Господин начелник Видаковић чита главу XXII бановинског буџета, део „лични расходи“.

Господин Бан напомиње да се код личних расхода овог одељења види више персонала зато што је Министарство финансија овоме одељењу дало само три чиновника.

Г. Арије налази да је много пет књиговођа за ово одељење и да се треба угледати на банке, које не држе велики број књиговођа иако имају велики обрт.

Г. Видаковић објашњује да финансијско одељење има око 50.000 нумера аката годишње, да је назив књиговође титула и да књиговође не раде оно што ради књиговођа у банци.

Господин Бан потврђује наводе г. Видаковића, додајући да државни чиновници не раде на једном месту као банкарски чиновници, него да они морају често и путовати.

Г. Арије захваљује на овим обавештењима и усваја потребу 5 нових књиговођа.

После овога се усвајају партије које говоре

о пенсијама и помоћима, стипендијама и наградама; партија 156, која говори о „награди организацијама за прикупљање бановинских дажбинз“ и која предвиђа динара 1,500.000 изазвала је Веће да затражи смањење ове суме.

Г. Јован Станиковић је узео реч и тражио је да се води рачуна о томе да су чиновници одлично награђени те је тражио да се ова сума не умањује, али да се из ње издвоји једна половина и да се да на основне школе. Веће је једнодушно помогло овај предлог.

25.-XII 1930. године
у 10 20 часова.

Г. Видаковић објашњује да је висина ових награда одређена законом и да су оне зато ту да би се могли наплатити приходи буџетом предвиђени. Да није тих награда бановински приходи би се тешко утерали.

Г. Јован Станиковић поново моли Г. Бана да се ова сума умањи.

Г. Радојчић такође сматра да ову суму треба умањити у толико пре што, сем финансијских чиновника, ни једна друга врста чиновника нема сличне награде. По моме уверењу овако фаворизирање финансијских чиновника води често и злоупотребама, који они чине при сувишној ревности са којом утерују бановинске дажбине. Треба г.г. финансијски чиновници да буду у осталом ревносни и без тих награда, ако би се ти финансијски чиновници попритегли. Они морају радити као и други чиновници. Они се не смеју мазити да би радили, јер то ствара рђав преседан. Зато ја усвајам предлог г. Станиковића и молим Вас да наш начелник за сад покуша са 750,000.— динара награда изведе оно што би се по његовом мишљењу извело са 1,500.000.— динара.

Са овим се слажу и г.г. Велашевић и Перовић. Г. Велашевић сматра да би пре требало помоћи учитеље, него финансијске чиновнике. Г. Перовић сматра да је 1,500.000.— динара врло много, јер ове велике награде могу учинити да финансијски чиновници буду врло безобразни и преухитрени при наплаћивању дажбина.

Г. Протић сматра у главном да не би требало исплаћивати специјалне награде за утеривање бановинских приреза, већ због карактера тих дажбина, али да треба давати ипак неке награде за наплату бановинских трошарина, водећи се при томе разлозима штедне и смањивши предвиђену суму.

Господин Бан: Ни Банској Управи ова сума није симпатична, али ми морамо мислити на реализацију овога буџета. Ја увиђам да су приговори г.г. већника сд свим на свом месту. у толико пре што имамо рђаву годину. Али ми морамо, рекох већ, да реализујемо овај буџет од кога очекујемо толике позитивне резултате. Ми не можемо те чиновнике кажњавати јер су они државни а не бановински чиновници. Зато морамо да покушамо да се ово питање

реши на такав начин да то буде најкорисније. При томе ћемо се, наравно, морати обратити још једном на г. начелника Видаковића да сам он каже шта је могуће овде учинити.

25-XII-1930 год.
у 10.40 час.

Господин Видаковић говори у смислу партије која се налази у буџету и даје разлоге ради којих је та партија предложена у тој висини.

Господин Бан сматра да се награде у некој висини морају ипак одржати и да је реч г. Крсти Стрезовићу.

Г. Стрезовић: Ми не треба овде да теорисамо, него да се повинујемо обзирима које налаже пракса. Зато мислим да ове награде морају остати, као и предложена сума. Кад већ бановинске дажбине скупљају државни чиновници, и кад их Бановина не може анкуражирати наредбама, јер јој они нису субординисани, и пошто је процедура да се ти чиновници туже — дуга процедура, онда им треба оставити те награде да би се имало практичног успеха.

Г. Алтипармаковић: Такође подвлачи потребу ових награда, али сматра да се предложена сума од 1,500.000.— динара може да умањи. Говорник нарочито захтева да се одреди наградни проц нат за утеране суме благодарећи ревности пореских органа, како би се унапред знало да 1,500.000.— динара не морају бити раздељени у целокупном износу, него да су они ту само као сума из које ће се ове награде издавати а из које ће се моћи правити и уштеде, које би се на крају буџетске године констатовале.

Господин Бан: Према погледима које сте ми изложили, ја бих Вам предложио да ову суму сведемо са 1,500.000.— динара на 1,000.000 динара. Пола милиона динара уштеђено на тај начин дале би се на школе.

Веће прима ове речи Господина Бана са одобравањем.

Г. Радојичић још једном говори у начелу против ових награда, сматрајући их као једну врсту мита. Чиновници не смеју бити мажени него држани најстрожије. Само ако буду држани строго, они ће радити поштено и са потребном брзином. Чим се који чиновник ухвати у злоупотребама — а лењост је једна таква — треба га одмах тужити, судити и казнити.

25-XII-1930 год.
у 10.52 час.

Г. Протић усваја ову редукцију од 500.000 динара, али моли да се тих пола милиона не дају одмах на школе, него да се при завршеном питању буџета види ња шта ће се она употребити.

25-XII-1930 год.
у 11.00 час.

После овако исцрпне дебате, Веће је одлучило да се ова сума снизи на 1,000.000.—

динара, с тим да се остатак употреби на неку од најпречих потреба бановинског буџета која ће се утврдити када се сав буџет претресе.

Господин Бан даје Већу одмор од 15 минута у 10.50 часова.

25-XII-1930 год.
у 11.15. час.

Материјални расходи

У 11.10 часова Веће је наставило свој рад прелазећи на VIII раздео бановинског буџета, који се односи на бановинско одељење, обрт (занатство) и индустрију.

Господин Бан је дао реч г. начелнику Цабићу и овај је том приликом одржао следеће експозе:

Господине Бане, господе већници, из општег експозеа и предлога буџета изволели сте увидети у детаљима неопходност свих ових позиција, које су као такве предвиђене у буџету одељења за трговину, обрт и индустрију Краљевске Банске Управе.

Трговинска професионална настава апсорбује највећи део буџета овог VIII одељења, па ми је поред онога што је уз поједине позиције или иначе у експозеу означено, част да Вас и овим путем упознам са радом и опсегом стручних школа у нашој бановини.

На одељење за трговину, обрт и индустрију пренети су по § 42. Закона о банској управи послови око уређења и рада свих нижњих стручних школа и течајева при њима, око надзора над радом и особљем свих средњих стручних школа и послови који се односе на градњу, одржавање и снабдевање свих школа из ресора Министарства трговине и индустрије.

Школе о којима се брине ово одељење деле се на ниже, средње и више стручне школе и све спадају под врховни надзор Министарства трговине и индустрије.

У ниже стручне школе спадају опште занатске, занатско-трговачке и женске занатске школе.

Опште-занатске и занатско-трговачке школе су шегртске школе, и њих по чл. 135. Закона о радњама издржавају општине. Таквих школа у бановини има 33. Партија 169 поз. 1 предлога буџета за 1931/32 год. у износу од динара 150.000.— намењена је једним својим делом помоћи која се има тим школама да укаже само у случају неопходне потребе и то у економски слабим местима.

25.-XII 1930. године
у 11.25 часова.

Женске занатске школе су бановинске. Њих издржава бановина, а у томе је по закону о занатским школама и законом о женским занатским школама помажу или општине или женске корпорације. Циљ им је да спремне самосталне и образоване раденице и мајсторице у свима врстама женског рада. Тај се циљ постиже стручном наставом. Поред тога

помоћу опште научне наставе обраћа се пажња на национално и културно васпитање њихових ученица, као и на њихово спремање за ваљане домаћице. Таквих школа имамо 39, и за њихово издржавање предвиђене су: партија 1 167. поз. 1 и 2 у износу од свега динара 96.000.—, партија 168. у динара 800.080.—, партија 174. у динара 538.000.—, парт. 176. у динара 40.000.—, парт. 175. у дин. 1,154.610.—, парт. 177. у динара 901.600.—, и парт. 178 у динара 40.000.

Средњих стручних школа, које издржава држава, нема за сада у нашој бановини. Увиђајући њихов значај по унапређење наше привреде, а нарочито занатства и индустрије. Краљевска Банска Управа и привредници из Скопља и ове бановине раде већ дуже времени на стварању једне средње занатске школе у Скопљу. Та би школа спремала самосталне и образоване мајсторе и пословође и тежила би не само да задовољи потребе наше привреде за стручним посленицима, него и да постане жижа ренесансе и процвата наше старе занатске уметности, која нам је баш на територији ове бановине оставила многобројне културне споменике. Краљевска Банска Управа и Министарство трговине и индустрије уложили су велики труд, да се ова жеља нашег привредника оствари, али се сав тај труд за сада није могао крунисати јер још немамо подесни локал за ту школу. У очекивању да се реши питање предаје зграде „Ислахане“ одељење је предлогом буџета за 1931/32 годину у парт. 173. предвидело једну нову позицију у суми од динара 100.000.— намењену кирију за локал ове школе. Та је сума малена, но ипак довољна за први почетак.

Виших средњих стручних школа имамо у бановини три, и то две трговачке академије и једну државну текстилну школу у Лесковцу. И њих у главном издржава држава.

Овде примећујем да средње и више стручне школе истина издржава држава, но не потпуно. Један део бриге о издржавању тих школа држава је пренела на бановине и поменути § 42. Закона о банској управи наложила, да се бановине старају о градњи и одржавању школских зграда и снабдевању средњих и виших стручних школа из ресора Министарства трговине и индустрије.

25-XII-1930 год.
у 11.53 час.

Са тих разлога одељење је предвидело, да један део помоћи предвиђене већ поменутом парт. 169. поз. 1, која износи свега динара: 150.000.—, иде на помоћ овим школама, за потребе њиховог снабдевања. Неке од тих школа као Академија у Битољу и Текстилна школа у Лесковцу, још су младе установе, те оскудевају у многим средствима потребним за успех у раду и настави. При Академији у Скопљу основан је 1. октобра ове године интернат, коме је такође потребна помоћ. Осим ове помоћи предвиђена је једна нова позиција у истој парт.

169 у износу од динара 10.000.—, као помоћ стручним школама за извођење научних екскурзија.

Поред тежње да кроз стручне школе спреми трговачку, занатску и индустријску омладину, одељење је желело да овим предлогом буџета документује тежњу, да се и свршеним помоћницима и мајсторима даде могућност за њихово усавршавање и упознавање са напредцима модернога занатства и индустрије. те је парт. 171. предвиђено динара 100.000.—, за одржавање мајсторских и других течајева у бановини.

То би било све што се из овога предлога буџета односи на стручне школе, њихово уређење, рад и издржавање. Остају још само две суме: једна од динара 20.000.—, из парт. 166. за потребе инспекције ових школа и једна нова позиција из парт. 165. поз. 3. у износу од динара 5.000.—, за награде члановима бановинског занатско-школског одбора установљеног по чл. 6,7 и 8 закона о занатским школама са задатком да води бригу о просветно-занатским потребама ове бановине.

Укупно је за потребе стручних школа у овоме предлогу буџета предвиђено 4,002,290.— динара, док смо у прошлогодишњем буџету за исту сврху имали динара 4,021,335.— што показује да је овогодишњи буџетски предлог за стручне школе мањи од прошлогодишњег буџета за 19.045.— дин.

Стручне школе, чија је потреба од целокупне наше јавности једнодушно призната и истицана, новина су за ову бановину и рад на њима је од скорог датума. Од овога се могу донекле изузети само женске занатске школе, опште занатске и занатско трговачке. Оснивање средњих и стручних школа у овој бановини управо је на дневном реду.

25-XII-1930 год.
у 12.00 час.

Због тога су стварне новчане потребе за ову сврху знатно веће, него што су у овоме предлогу буџета показане. При свем том одељење је уверено, да ће и са овим средствима успети у знатној мери да унапреди стручну наставу и задовољи многе просветне-трговачке и занатско-индустријске потребе из разлога: што ће нарочито да обрати пажњу на рационалну употребу буџетских средстава, да оснива нове и потпомаже постојеће стручне школе само у границама нужних стварних потреба и где постоје повољни услови за њихов развој и напредак. У томе циљу одељење већ дуже време прибира потребне податке; у том циљу основан је и бановински занатско-школски одбор, који ће својим мишљењима, а евентуално и корисним предлозима допринети да се ова, по својој природи деликатна питања што правилније и целисходније решавају.

Туризам:

Упознавањем и осталих крајева наше до-

мовине, становништва и обичаја, развија се дух солидарности, јача национална свест и ствара култ лепе и богате отаџбине.

Туризам има и врло велику економску важност. Путници троше новац и богате онај крај где пролазе. Путовањем упознавају се привредни центри, рекламишу се домаћи производи и израђевине, подижу се хотели, склоништа и пансиони; граде се путеви и тиме се даје рад и зарада многим домаћим радницима, а побољшањем путева и комфора моћи ће да се привуче и најбољи економски извор туризма — странци. За то Вардарска Бановина има много смисла. Њени пејсажи својом величанственом оригиналношћу могу бити насловна слика албума природних лепота наше Краљевине. Манастири и цркве својом уметничком и историјском вредношћу претстављају непрекидни дефиле овековечене прошлости и највећи мамац у нашој држави за странце.

Старина насеља и живописна ношња њихових становника пружају један низ живих слика непрекидних успомена, а национална кола, народне песме, мелодије и везови најбоље сведоче колико у овом крају народ има смисла за лепоту, симетрију, ритмику и боју. Тиме се пружа радозналост странцу највећа оригиналност његовог пута, јер ма којим путем да се пође из Скопља у унутрашњост бановине увек ће се понети трајне и незаборавне успомене.

25 XII 1930 год.
у 12.15 час.

Краљевска Банска Управа свесна овога одлучила је да поради да се што боље искористи све оно што пружа природа овога краја и да на модерне основе постави развитак туризма у њеном подручју и на тај начин привуче што већи број странаца од којих ће имати небројне користи, не само онај крај где се они задрже, него и цела наша домовина, јер ће се глас њене лепоте, срећености и напретка разнети широм целог света.

У ту сврху Краљевска Банска Управа предвидела је суму од дин. 300 000.—, која се има утрошити: 1) за хигијенско уређење хотела и оспособљење да приме странце, порадиће се да многи добију купатило, енглеске клозете, јер је збиља истина да од 266 хотела што их има у Вардарској Бановини само 7 имају купатило. Под оваквим приликама странци неће посетити наше крајеве и народ ће бити лишен једног сигурног прихода.

Поред овога један део предвиђеног кредита биће утрошен на оспособљење климатских места за туризам и развијање купалишта. У нашој бановини таквих има 23. Приликом изградње нових путева и поправка старих водеће се рачуна да се између оваквих места саобраћај учини што удобнијим.

Наша бановина, која је толико разнолика у лепотама има велики смисао за развој планинарства. Зато је Краљ. Банска Управа пред-

видела за пролеће две планинске куће, једна на Шари и једна на Кајмакчалану. То ће бити планинске кућице од по неколико одељења, саграђене по могућности од материјала који се може наћи на лицу места и подешене да увек пруже склоништа и поткрепу уморноме путнику.

Порадиће се такође да се из предвиђеног новца изда једна илустрована књига на више језика: Пут Кроз Јужну Србију, која ће пропагирати широм целог света лепоте и славу Јужне Србије, као и радљивост, штедљивост и напредак њеног становништва. А за све ово Краљевска Банска Управа предвидела је једно ново место: туристичког референта, који ће се једино и стручно бавити питањима туризма у Вардарској Бановини.

Поред професионалне наставе, одељење за трговину, занате и индустрију, као што му и само име казује има по закону о бановинској управи и осталим специјалним законима веома разгранат делокруг своје надлежности и ово је у почетку рада било у нарочитим тешкоћама, јер у наслеђеном трговинском инспекторату, као административно — пролазној установи није затекло никаквих важнијих података за свестријно упознавање бановинског подручја. Тај је посао такође био доста отежан и услед тога што банска територија задира у надлежност четири привредне коморе од којих је свега једна у Скопљу.

25 XII-1930 год.
у 12.30 час.

Привредна депресија, која је како се зна, изажавала утицај и на ове крајеве, наметала је потребу бржег проучавања мера којима би се деловало бар на ублажавање кризе, пошто се ова у основи локалним мерама не може коначно отклонити Сарадњом привредних организација, и угледних привредника, Краљев. Банска Управа настоји да се приступи поправци дегенерисаних житарица, како би те непосредне мере за снажење пољопривреде посредно побољшале и услове напретка осталих грана. А у циљу отклањања спољних и унутарњих сметњи и ради побољшања извоза проучавају се мере и учиниће се потребни предлози за евентуално обновљење сточне базе у Бевђелији, за успособљавање солунске слободне зоне, за прихват стоке и еластичнију железничку манипулацију, а сем тога наређеноу духу закона и контроли извоза чишћење производа намењених извозу и сузбијању несавесне трговине и промета.

Ради заштите трговине наређено је сузбијање недозвољеног трговања по сеоским дућанима, бесправна трговина у опште, затим торбарење и трговање државом повлашћених задруга. У циљу унапређења трговине, олакшања трговинског промета предвиђена је помоћ Скопској Продуктној Берзи од 30.000 динара пошто ова установа, основана 1928. године постепено али с лепим успехом развија своју де-

латност, а потпора јој је за прве три године законом загарантована. У истом циљу предвиђена је и помоћ од 50.000 динара за приређивање привредних изложби и сајмова у Бановини.

Ради заштите и унапређења занатства, поред свих оних мера, које сам напред изложио, ваређено је прогођење бесправних занатлија и фаворизирање домаће радности а одржано је и пет бесплатних курсева. У овој години одржаће се много више таквих курсева за коју је сврху предвиђена сума од 120.000 динара поред суме од 30.000 динара предвиђене за усавршавање занатлијско-индустријског подмлатка код нас и на страни које мере имају за циљ да створе привредно способне занатлије, како би ови могли ићи упоредо са техничким прогресом.

25-XII-1930. године
у 12,40 часова

Индустрија у јужним крајевима наше бановине није довољно развијена, али она код нас има свих услова за њено развијање и напредовање. Природно је, што она до сада није могла добити полет у овим крајевима. Но како је у нашој бановини и велики индустријски центар Лесковац, који ће послужити као леп пример и на подстрек приватне иницијативе и личног прегаштва, учиниће се и са стране овог одељења све што је могуће да се развије и просперитет индустрије убрза и олакша. У том циљу прибрани су и статистички податци којима недостајали, како би се преко ових ушло у суштину нашег локалног индустријског проблема и проучиле све мере, које би се имале предузети већ у овој години за потпомагање и унапређење наше индустрије. Поред свега до сада изложенога, што у најкрупнијим цртама обележаваам делокруг рада овог одељења, њему је законом стављено у дужност и контролисање над радом свих осигуравајућих друштава; акционарских друштава и уопште новчаних установа, којих за сада има 66, (сем Земљ. Задруга). Ток рада тих установа прати се на њиховим редовним годишњим зборовима преко нарочито изасланих комесара и повременим стручним комисијским прегледом, ако би била у питању неисправност у деловању таквих установа. Општа привредна криза захватила је све гране народне привреде о којима има да води бригу и ово одељење те је у толико његова веома обилна и разграната делатност постала још тежа, компликованија и деликатнија. Данашња криза по своме замаху једна од највећих до сада забележених, производ је многих узрока: економских, финансиских, социјалних, културних и др и њено сузбијање мора бити резултат постепеног и смишљеног рада; али Господо већници, наша Бановина као и наша земља, располаже неисцрпним природним богатством и ми ће мо се, надам се, водећи строго рачуна о потребама наше привреде у духу настојања Краљевске Владе први извући из

тешке кризе и повести земљу путем народног благостања.

У 11,28 часова г. Џабић је довршио са читањем свога експозеа, који је Банско Веће саслушало са највећом пажњом. Затим је отворена дебата по њему. Први у тој дебати узео је реч г. Владан Богдановић, хотелијер и бански већник из Скопља. Г. Богдановић најпре утврђује да је буџет овога одељења невероватно мали и он то доказује чињеницом наводећи цифре предвиђене у појединим партијама. Он нарочито истиче, да је врло мала цифра која је одређена за приређивање изложба.

Затим г. Богдановић говори о могућности туризма у Вардарској Бановини, којој је, вели он, Бог дао тако лепа брда и долине, дивна језера и такву климу да би она могла примити хиљаде и хиљаде туриста ако би се у Вардарској Бановини само мало људи угледали на Далмацију и кад би обратили што већу пажњу на хотелерију. На жалост, наставља г. Богдановић, хотелерија је у нашем крају у повоју и ми морамо да помажемо оне прегашце, који су данас њени пионери у Вардарској Бановини. Ја сам зато слободан поднети Вам предлог да се ових 500.000 динара које смо уштедели на парт. 156. (награде органа за прикупљање бановинских држбина), даду као допуна суми предвиђеној у партији 170 а која тамо износи само 300.000 динара, што је мало, док би 800.000 динара већ нешто значило и били доказ да ми озбиљно схватамо питање туристике као и користи која она доноси. Као хотелијер, ја Вам могу рећи да се за нашу Бановину и њене природне лепоте нарочито интересују људи из средње Европе и Енглеске.

Да би смо прихватили те туристе, ми морамо имати хотеле, који ће бити за њих довољно удобни. За то ја молим Господина Бана и Банско Веће да се партија 170 која ће служити за трошкове око унапређења промета странаца, повећа са пола милиона динара.

Господин Бан Лазич захваљује г. Богдановићу на овоме предлогу и решава да се о њему донесе одлука при крају буџетског претреса.

Затим се прешло на читање буџета VIII. одељења по партијама и позицијама. Веће је усвојило све те партије и позиције без икакве дискусије и са живим одобравњем (нарочито партија о помоћи разним школама).

Г. Стаменковић из Лесковца је говорио о начну на који треба образовати мајсторе специјалисте за текстилна предузећа, базирајући своје напомене на суми предвиђеној у партији 169. поз. 6 која му се учинила неговољна. Г. Левковић из Велеса сматра да је мало предвиђено (50.000) динара на име помоћи, сајмовима изложбама и т. д.

Г. Бан: Из разговора које је водио г. Џабић са привредницима, ми у овој бановини нећемо моћи имати сајмова. Сем тога, у случају да се они приреде помоћи ће се обилније из

резервних кредита, а њих ће помоћи вероватно и Краљевска Влада.

Г. Протић из Битоља: Потпомаже предлог г. Владе Богдановића сматрајући да је он оправдан. Туризам је вели, г. Протић, прво важан као средство националне пропаганде, друго као сретство националног просвећења и васпитања, треће, он је потстрек за интензивнију производњу и четврто, он је економска грана привреде за пасивне крајеве, који тако долазе до реализације вредности оних природних лепота који се налазе у њима.

Разлажући речито ове четири тачке и употребљујући при томе врло јаке резоне, г. Протић моли г. Бана да се позиција за туристику што обилније помогне из оне суме од 500.000 динара.

Г. Вељановић из Крушева моли да се из суме од 500.000 динара да за туристику бар 250.000 динара. Он истиче лепоте Охридског језера и Крушева који су толико лепо објекти да се могу равнати са објектима у Швајцарској. Крушево лежи на 1.200 метара надморске висине, а тако што се не налази ни у Швајцарској. Штета је што наши људи иду у Швајцарску а да не дођу у Крушево, ако је Крушево већ лепше. Али, закључује г. Вељановић, за то треба помоћи Крушево да се оно припреми за пријем туриста.

Г. Бан узима реч и предлаже Већу да се сума за туристику предвиђена у износу од 300.000 динара, повећа на 500.000 динара, што Веће усваја једнодушно.

Затим је Банско Веће усвојило све партије предвиђене у материјалним расходима VIII одељења као и друге расходе. Цео буџет овог одељења износи суму од 4,846.757 динара.

Тиме је буџет VIII одељења био примљен и Бан је дао реч начелнику финан. одељења г. Видаковићу да Већу представи стање буџетски резервних кредита (динара 850.000). Ова је сума примљена без дискусије.

25-XII-1930 год,
у 13.25 час.

У 12 часова Веће је прешло на студију бановинских прихода. (Види стр. 85.) ти приходи (редовни и ванредни) износе:

бановински прирез	29,056,769.—	дин.
трошарина	6,000.000.—	„
бановинске таксе (вариетети) забаве, биоскопи, лов, риболов, сточни пасоши, билијар, карте за играње и т. д.)	8,446.000.—	„
приходи од бановинских установа и имања	1,823.000.—	„
приходи од камата	500.000.—	„
Ванредни приходи	32.090.800.—	„

Укупно Динара: 77,916.569.—

Излажући ове буџетске партије начелник финансијског одељења г. Видаковић одржао је следећи говор:

„Приликом израде буџета прихода за 1931/32 годину финансијско одељење руководило се је оствареним приходима у текућој буџетској години те отуда потичу извесне промене.

Стопа приреза остала је иста. Била је 40% а и сада је толика.

Бановинску трошарину су наплаћивали општински судови, према правилнику прописаном од стране господина Министра финансија, те је за првих седам месеци ове буџетске године страховито подбацила, а и предвиђена сума у буџету била је претерано велика. Од новембра трошарина се плаћа чековним уплатницама, а наплату контролишу органи финансијске контроле те је благодарно томе у том месецу наплаћено више него за четири месеца раније. За ову буџетску годину предвиђа се на име трошарине 6,000.000.— динара и ова ће се сума извесно наплатити.

Од бановинских такса, које су овогодишњем буџету такође предвиђене у претерано великим и неостварљивим износима треба поменути таксе: од варијетеа, забава, биоскопских улазница, моторних возила и велосипеда. Оне су износиле два милиона динара али како се је показало да је то и сувише много, сада се свде на 203.000.— динара колико се може и наплатити. Исти је случај са таксом на риболов са Охридског, Преспанског и Дојранског језера, која је била 1,200.000.— динара, а сада је само 150.000.— динара. Ништа друкчије није ни са таксом од вредности извезеног дрвета код које стоје једна према другој суме од 200.000.— са 8.000.— динара. Једине две таксе, које су дале више него је у овој години предвиђено и које су у овом предлогу повећане јесу таксе од преноса непокретности и од сточних пасоша. Прва је била 200.000.— а друга 6,000.000.— динара, а сада су прва 600.000.—, а друга 7,000.000.— динара.

Као нове уводе се таксе на билијаре и карте за играње.

Од пољопривредних установа и воћних и лозних расадника предвиђа се 1,000.000.— динара, дакле за четвртину више него у овогодишњем буџету; а од бановинских бања 773.000 динара скоро као и ове године.

Државна дотација је нешто преко 10.000.000 динара а толико се рачуна да ће се прикупити и дужног, средског, обласног и бановинског приреза.

За извршење буџета, а у намери да што је могуће мање оптерети становништво. Финансијско одељење је било принуђено да стави у буџет прихода 8,000.000.— динара из обртног капитала Вардарске Бановине поред три милиона динара од уштеда по буџету за 1930-31. год., те на тај начин успело да смањи стопу приреза за скоро 18%.

После овога експозеа г. Видаковића, Банско Веће је претресало поједине партије у предложеним приходима. Г. Видаковић је давао

тражена објашњења. Буџет прихода је примљен са неким мањим примедбама.

300.000.— динара уштеђених по парт. 156. бачени су, по решењу Већа, у резервни кредит, са жељом да буду употребљени за школе.

У 12.40 часова Господин Бан закључује данашњу седницу и заказује идућу за преко сутра, 27. децембра.

Сутрашњи дан је одређен за посебне пријеме г. г. већника код Господина Бана и г. г. начелника оделоње Банске Управе, по пословима њихових крајева.

27 децембра 1930, год.
у 10 часова

Господин Бан је дошао на пету и закључну седницу Банског Већа у 9 и по часова пре подне.

Присутни су Помоћник Бана Господин Тодоровић и сви начелници одељења. Као и на свима ранијим седницама, секретар је г. Даут Вилхелм, краљ. бански саветник.

Господин Бан наређује да се изврши прозивка г. г. већника, затим отвара седницу и наређује да се прочита записник са прошле седнице.

После прочитаног записника, Господин Бан моли начелника финансијског одељења да Већу прочита Уредбу о буџету Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине за 1931/32 годину (Краљ. банска управа VII, Бр. 45229). Ова уредба садржава у главном одредбе о извршењу бановинског буџета. Чланом 8 ове Уредбе Управи Бановине се даје овлашћење да може закључити један зајам од 47.000.000 динара ради подизања палате банске Управе у Скопљу, болница у Врању, Битољу, Призрену, Штипу и Охриду и ради проширења болничке зграде у Лесковцу, као и ради подизања гимназијских зграда у Приштини, Призрену, Скопљу, Штипу и у Дебру.

У погледу рада појединих одељења банске управе, Господин Бан је добио разна овлашћења о мерама које ће се предузети у вези са њиховим радом (видети Уредбу).

Г. г. Стрезовић и Радојчић чинили су по § 22 (односно 20, јер су §§ 20 и 21 укинута) извесна саопштења, која је Господин Бан усвојио.

Уредба је усвојена, после извесних питања која су Г. Бану учинили г. г. већници и на која је Господин Бан дао тражена обавештења.

27-XII-1930 године
у 10.30 часова

После овога се прелази на питање зајма од 47.000.000 динара — износ предвиђен у § 8 Уредбе о извршењу буџета.

Господин Бан даје реч. г. Видаковићу, начелнику финансијског одељења, који даје следећи експозе:

Ради што успешнијег рада Банске управе Вардарске Бановине потребно је сконцентрисати сва њена одељења у једну зграду услед чега се појављује потреба подизања Банске Палате.

Радећи на томе послу Банска управа је конкурсом дошла до планова за Банску палату и предрачунска сума за њено подизање износи око 30.000.000 динара. Поред овога утврђено је да се већина бановинских болница и гимназија на територији ове Бановине налазе у скроз нехигијенским и неудобним зградама те се је указала прека потреба да се бар за прво време подигну болничке зграде у Врању, Битољу, Призрену, Штипу и Охриду као и да се бановинска болница у Лесковцу прошири, а исто тако да се подигну гимназијске зграде у Врању, Приштини, Призрену, Скопљу, Штипу и Дебру. За подизање болничких зграда потребно ће бити 30.000.000 динара, а исто толико и за гимназије. Поред подизања Банске Палате треба откупити извесно земљиште и на ту циљ се предвиђа 4.000.000 динара.

Како се ови послови не могу вршити из редовних бановинских прихода Банска Управа је принуђена да закључи зајам ради реализације ових заиста најпречих и најнужнијих послова. Целокупан зајам који ће Банска Управа Вардарске Бановине имати да закључи износиће око 94.000.000 динара с обзиром на економску неразвијеност и сиромаштво ове Бановине, Банска Управа је већ предузела мере и добила начелни пристанак надлежних фактора, да половина ануитета падне на Државу а половину на Бановину, тако да ће Бановина имати да плаћа ануитет на зајам од 47.000.000 динара. Суме потребне за исплату овог ануитета већ су унете у предлог бановинског буџета за 1931-32 годину по партијама 68 поз. 1, 116 и 162.

На основу изложеног, и тач. 2 § 27 и § 59 закона о банској управи као и члана 22 Уредбе о буџетирању решено је да се Банска Управа Вардарске Бановине задужи код Државне Хипотекарне Банке у виду закључења једног зајма од 47.000.000 динара.

27-XII-1930 године
у 11 часова

Ануитети потребни за отплате овога дуга предвиђени су већ у бановинском буџету, а потребне суме за њих прибавиће се из редовних и ванредних прихода ове Бановине“.

Овај експозе је усвојен једногласно, са живим одобравањем.

Затим се прешло на решавање о прогласу који ће Банско Веће упутити грађанству Вардарске Бановине у циљу да и најудаљенијем становништву стави до знања важне одлуке које је донела, под претседништвом Њ.В. Краља, Краљевска Влада, у својој седници од 11. децембра. Господин Бан даје реч већнику др. Велашевићу, који чита предлог овог прогласа.

Проглас је усвојен и решено да га потпишу Господин Бан и сва г.г. већници, што је одмах и учињено. Проглас ће бити објављен.

Тиме је Банско Веће у главном завршило свој рад на буџету и свој рад у опште,

27-XII-1930 год.
у 12.15 час.

Пошто је било у програму да се, у вези са буџетом, искористи ова прилика да се Господину Бану изнесу неке потребе разних срезова, г. Крцалић, адвокат из Лесковца је предложио да се те ствари саопште Господину Бану писмено, у виду мемоара.

Господин Бан је усвојио овај предлог а и Веће га је једнодушно прихватило.

Затим узима реч г. Видаковић, који у име целог Већа изражава Господину Бану захвалност Већа и целе Вардарске Бановине, за његово најтоплије старање о напретку Јужне Србије, односно Повардарја. Ви сте, Господине Бане, рекао је г. Велашевић, руководили радом овога Већа, тако да смо ми заиста сви сведоци о томе са колико познавања и старања Ви улазите у све поједине проблеме поверене Вам Бановине и са колико љубави и преданости Ви тежите да је упутите путем напретка и општег благостања. (Гласови: Живео Бан. Живео и пљескање).

Г. Велашевић: Као нашега Бана, ми Вас још једном молимо да при реферисању о раду Већа изволите нагласити колико је цело Повардарје, данас као и раније, запојено духом захвалности према Њ. В. Краљу (Живео Краљ) и колико смо сви ми одавде, из ових крајева готови на сваку родољубиву жртву. У исто време Вас молимо, да Господину Претседнику Владе изразите наша осећања верности и привржености, јер смо ми сви заиста уверени колико је по земљу користан рад Његове Владе и колико је програм те Владе користан по целу Југославију.

(Пљесак. Гласови: Живела Југославија).

Затим је устао Господин Бан и одржао следећи говор:

Господо Већници,

Банско Веће данашњим даном завршило је један важан посао, претресло пројекат буџета Вардарске Бановине за идућу годину, а то ће рећи утаничило програм рада банске управе за читаву годину дана у погледу њене бановинске делатности. Мени је особито пријатно истаћи да су г.г. већници томе послу приступили и обавили га свом збиљом, ревношћу и преданошћу, коју они заслужују. Седамдесет и четири највиђенија претставника свих крајева Бановине већника, дошли су без изузетка на заказано заседање Већа. У томе броју налазе се и заслужни ветерани који су достигли седамдесету, па и осамдесету годину живота. Рђаво зимско време није ни њих спречило да из удаљених крајева дођу у царско Скопље и изврше своју и народну дужност. Због великог снега у неким брдским крајевима и прекинутог колског саобраћаја било Вас је који сте коњима и пешке пртили пут само да не изостанете Међу Вама има индустријалаца, банкара, трговаца, занатлија лекара, адвоката, привредника свих врста, који сте напустили своја

важна предузећа, заводе, радње и разне послове, па ипак нико није седнице ни за часак напустио.

27-XII-1930 год.
у 12.30 час.

При претресању појединих буџетских партаја и позиције Ви сте иступали отворено и искрено, Ваша реч била је особито жива када се тичало бриге за штедњу и стварања за ублажење економске кризе и стварања услова за развијање економске моћи народне. Доказ тога вашег старања, те ваше бриге и тога тачног схватања оних интенција, које је Њ. В. Краљ, наш љубљени Господар, (живео, живео, живео.) поставио 6. јануара 1929. године целом нашеи народу, јесте овај лепо проглас народу Вардарске Бановине, који је овде редигован и који ће у ваше и у моје име бити разаслат свима општинама. Ја могу само да Вам захвалим на идеји, која је никла међу Вама, да се овај проглас упуту народу Вардарске Бановине као што сам Вам захвалан и на оним патриотским изјавама које су нашле изразе у томе прогласу и другим Вашим изјавама, које су пале овде у Већу, у току његовога рада. Патриотизам којим сте Ви надахнути, давао је полета у раду свима нама и он је био онај главни потстрек због кога је рад овога тела био тако обилат и тако користан по народ овога лепога краја, који сте ви овде достојно претстављали. Не само приликом дискусије и предлозима пре претресању буџета, већ и данас, дану одређеном за подношење разних посебних предлога и представки и ја и г. г. начелници чули смо од Вас пуно лепих и важних обавештења и потстрека, којима ћемо се корисно послужити у нашем даљем раду за напредак свих крајева ове Бановине. Исто тако драгоцене су нам била и она обавештења, која су нам г. г. већници појединачно или данас на информативној конференцији саопштили о приликама и потребама у својим крајевима.

27 децембра 1930 год.
у 12.50 часова

Иако представљате разна места и разне крајеве бановине, иако сте из разних занимања, иако сте раније припадали разним бившим партијама, — нигде се у току ових плодних дебата није испољила никаква партајичност, нетрпељивост или посебност; дискусије, предлози и обавештења вршена су у атмосфери потпуне помирљивости, објективности и осећања целине, тако да се то мора истаћи и нагласити.

То све доказује не само свест о правилном појимању ваше високе дужности, већ и ваше здраво схватање новог времена и задатака као и нових путева, који, по знаменитим речима из историјскога шестојануарског манифеста Њ. В. Краља, имају сада да се крче (Живео Краљ, Живео Бан). Ја вас молим, господо, да тај и такав рад продужите и у на-

роду за добро његово и за добро Краља и Отаџбине,

Захваљујући вам на усрдној досадањој сарадњи и молећи вас да Банску Управу и даље помажете вашим објективним обавештењима о потребама, приликама и појавама ваших крајева, закључујем ову последњу седницу првог заседања Банског Већа и желим вам срећан повратак вашим домовима.

— Живео Бан и врло живо продужено аплаудирање.

Одлуке Краљевске владе о ублажењу економске кризе

24-XII-1930 год.
у 9.50 час.

У жељи да народ Вардарске Бановине што тачније буде обавештен о благотворном раду Владе г. ђенерала Петра Живковића, и о одлукама које су донесене 11 овог месеца у циљу ублажења економске кризе, јавила се у Банском Већу Вардарске Бановине идеја да се образује један одбор између чланова самога Већа, који ће редиговати један циркулар о одлукама Владе, донесеним на њеној седници од 11. децембра под претседништвом Њ. В. Краља. Ову идеју формулисао је у виду предлога и поднео га Бану Вардарске Бановине и Банскоме Већу Господин Др. Велашевић, бански већник из Власотинаца. Према предлогу г. Велашевића, у овај одбор треба да уђу г. г. Милан Перовић, Тодор Апостоловић, Бећир Емић, Петар Костић и Протић.

Господин Бан је усвојио овај предлог г. Др. Велашевића, додавши са своје стране да би и г. Велашевић требао узети учешћа у овоме одбору.

Одбор је данас састављен и у њега су ушла сва горе именована господа.

Одбор ће радити данас 24. о. м. у 10 часова, заједно са Помоћником г. Бана г. Тодоровићем.

Циркулар, који ће овај одбор редиговати, биће преко школа и општина упућен народу Вардарске Бановине, како би се и његови најшири слојеви могли упознати са важним одлукама које су пале у Београду 11. децембра.

Проглас Банског Већа грађанству Вардарске Бановине

Банско Веће Вардарске бановине, обузето великом бригом због тешке привредне кризе која се последњих година, као последица дугих и тешких ретова, појавила у целом свету па и код нас и прожето особитим задовољством поводом значајних одлука Министарства Савета од 11. овог месеца, на свом састанку одржаном у царском Скопљу на дан 22. тек мес., а уз особиту захвалност Његовом Величанству Краљу и Краљевској влади, једногласно је одлучило, да се поменуте одлуке уз потребно објашњење ставе до знања најширим народним слојевима, како би сваки појединац могао за њих сазнати, тачно их разумети и њима користити.

Извршујући ову своју одлуку, Банско Веће објављује целокупном становништву Вардарске Бановине следеће:

Добро је познато свима и свакоме, како су до 6. јануара прошле године у нашој земљи беснеле партијске, племенске и донекле верске борбе, и како су те борбе не само кочиле сваки рад користан за народ и државу већ су, шта више, биле довеле у питање и само наше народно и државно јединство, плод толиких напора наших највећих умова и толиких вековних и надчовечинских жртава, страдања и патња целога нашега народа.

Услед тога и таквог стања ствари страх за за судбином земље беше отпочео да обузима срца и испињује душе свих добрих синова Отаџбине.

И када су у тим борбама партијско-племенски односи били заоштрени и затровани до врхунца, те су и људи срчана духа и највећи родољуби — изгубивши сваку веру у добар исход ових борби — почели падати у очајање, баш тада по милости Бога свемогућег јавља се спаситељ нама и нашем народном и државном јединству у особи победника са Куманова и Брегалнице, витез са Цера и Суворора и јунака са Сокола, Доброг Поља и Кајмакчалана; баш тада, у часовима наших најдрљих слутња о будућности, јавља нам се наш анђео хранитељ у особи нашег мудрог Краља Александра I, који знаменитним актом својим од 6. јануара прошле године учини крај свима овим борбама и тако скине сињи терет са душе свих родољубивих грађана наше простране Краљевине.

Под утицајем овог историјског акта одмах је нестало ранијег партијског трвења. На место раније племенске подвојености дошло је до зближавања племена и њиховог поступног стапања у једну недељиву националну целину. Међу присталицама разних вера настаје трпеливост. Место ранијих теревенки земљом је овладао мир а народом дух слоге. Пољуљани ауторитет закона и власти одмах се почео подизати. Многа врло важна питања која су, на

штету народа и државе, раније годинама узалудно чекала на своје решење, сада су брзо порешавани. Закони корисни и врло потребни, о којима се под ранијим режимом није могло ни мислити, сада су донешени брзо, у миру и тишини. И, што је врло важно, тако донесени закони нису били вишн покрајински већ су важили и важе за целу Краљевину. Тим пак изједначењем закона а нарочито: доношењем закона од 3 октобра прошле године, који је, пре свега, нашој уједињеној држави дао једноставно име Југославија а потом ју, наместо ранијих покрајина, поделио на девет бановина чија имена немају никакве заједнице са ранијим покрајинским низивима; затим проглашавањем закона о једној јединој соколској организацији у целој држави са чисто Југословенском идеологијом и са Њ. Кр. В. Престолонаследником Петром на челу; и, најпосле, даровањем нових југословенских, застава нашим храбрим пуковима зграда нашег народног и државног јединства постављена је на најчвршће темеље.

Сав овај рад, који је имао за циљ сређивање прилика у држави, дело је дакле, новог стања, чији је врховни носилац Његово Величанство наш витешки Краљ Александар I. Зато је сасвим разумљиво што сада сав наш народ у Њему гледа свога спаситеља, јединог вођу и моћног заштитника.

Веран помагач Њ. В. Краља у свима овим Његовим родољубивим настојањима јесте Краљевска Влада, на чијем челу стоји њен неуморни претседник, армијски ђенерал г. Петар Живковић.

Поред рада на сређивању политичких прилика у земљи Краљевска влада, као енергични извршилац свих намера Њ. В. Краља, још од самог почетка свог делања радила је тако исто и на привредном препороду и економском снажењу нашега народа.

У том циљу Краљевска Влада основала је: Привилеговану аграрну банку, затим Завод за унапређење сточне трговине и Привилеговано извозно друштво, и поред тога донела: Закон о унапређењу пољопривреде, потом Закон о унапређењу сточарства и најзад Закон о вину.

Али се на томе није стало.

Осећајући и Сам велике невоље, у које је запао наш народ услед пада цена пољопривредних производа не само код нас већ и у читавом свету; и чврсто решен да са Својом владом учини све што Му је у моћи те да народне невоље бар ублажи ако не и са свим отклони, Њ. В. Краљ благоизволео је наредити, те су чланови владе изашли у народ, обишли све крајеве у држави, проучили жеље и потребе народа и на основу тако добивених сазнања стекли суд о томе: шта би све требало предузети па да се наш пољопривредник ослободи садањих својих недаћа и путем економског снажења поведе ка свом благостању.

На дан 11. тек. месеца одржана је у Краљевском двору под председништвом самог Њ.

В. Краља седница Министарског Савета, на којој је Његово Величанство примило од г. г. Министара извештаје о њиховим сазнањима и опажањима до којих су дошли путујући по народу.

У место да су се ови извештаји завршили само разговорима, као што је то било уобичајено под ранијим режимима, на овој су седници, поводом ових извештаја, одмах пале крупне одлуке које ће бити од великог значаја за привредни живот целе земље.

О тим одлукама Министарског Савета издало је Претседништво владе ово званично саопштење:

Београд 13 децембра 1930 године.

„У четвртак 11 овог месеца у 5 часова по подне одржана је седница Министарског Савета у Двору, којој је председавао Његово Величанство Краљ. Седници су присуствовали г. Претседник Министарског Савета и сви г. г. Министри, сем г. Министра иностраних дела који је у иностранству.

„Г. г. Министри поднели су своје извештаје са путовања по земљи. Министарски савет узео је у разматрање сва питања изнесена у овим извештајима и по најважнијим донео ове одлуке и дао следећа упутства појединим ресорним Министрима:

1. Да Господин Министар финансија услед привредних прилика које данас владају:

„1. Донесе закон о снижењу пореске стопе на земљарину од 12% на 10% за годину 1931 са важењем од 1 јануара 1931 године.

Смањење овог државног пореза изазваће у исто време и смањење бановинских и општинских приреза, што ће све скупа бити од велике помоћи нашем пољопривреднику у садањим његовим невољама.

„Да снизи државну трошарину на вино са 50% т. ј. на 50 пара динарских по 1 литру. Покриће да нађе у повишењу трошарине на пиво и шпирит“.

Смањењем ове трошарине омогућиће се лакша продаја вина, што ће бити од знатне помоћи нашим виноградарима и произвођачима вина.

„3. Да одобри плаћзње у оброцима кроз пет година свих пореских заостатака по старим пореским законима; наплаћени и нос пореза да се књижи на рачун новог пореза; задужни порески заостатак да се рачунају камате од 3% у место 6%“.

Према овој одлуци дуговуи порез неће се плаћати одмах сав у овој години већ у оброцима кроз пет година; интерес пак на овај дуговни порез смањује се за половину, те ће се од њега наплаћивати само половина док се друга половина тога интереса опрашта. Овим ће се у многотоме помоћи свима привредницима и нарочито сиротињи у нашој бановини.

„4. Да изradi нови монополски закон и поступак по монополским кривицама, према којем ће се по новим начелима утврђивати кри-

вице, водећи рачуна о приговорима, који су до сада на монополске кривице и казне чињени.

„11 Да г. Министар финансија и пољопривреде у споразуму са г. Министром трговине:

„1. Укине извозне царине на вуну, како би све извозне царине на све пољопривредне продукте биле укинуте“.

„2. У споразуму са г. г. Министром трговине и индустрије и Министром финансија укине, у колико још постоје, увозне царине на све пољопривредне машине и плугове уз осигурање потребних компензација“.

До сада су цене плугова и пољопривредних справа биле високе, јер је на њих наплаћивана велика увозна царина. Због тога су наши земљорадници тешко куповали ове справе па је због тога и земља лошије обрађивана. Укидањем пак ове царине наши ће земљорадници, нарочито ако се удруже у земљорадничке задруге, моћи да добију из Београда од Савеза земљорадничких задруга или од Српског пољопривредног друштва плугове, косачице, жетелице и вршалице но знатно нижим ценама, па ће им са тим алатима и земља бити боље обрађена а и жетвени принос биће већи и бољи.

„3. Да г. Министар пољопривреде чим пре донесе Закон којим се преиначује досадањи закон о земљишним заједницама, да се и облакшала деоба земљишних заједница (вриштина) и тако велике површине обрадивог земљишта привеле интензивној култури.

„4. Да предузме потребне мере да побољша расплодни материјал стоке на тај начин: да се приплодна грла узимају у земљи, сем најнужније потребе за обнову крви. Тако настојање за усавршавање наше стоке донеће двојаке користи: с једне стране да ће се потребитим крајевима моћи у већој мери набављати једнако добар а јевтинији расплодни материјал, с друге стране помоћиће се и произвођачи расподне стоке, јер ће се у будуће расплодна стока набављати у земљи“.

Услед тога што ми немамо добрих коња, говеди, свиња па ни живине, били смо принуђени до сада да приплодна грла набављамо за скупе новце у иностранству, као: Аустрији, Немачкој, Швајцарској па чак и у Енглеској. Да тога не би и у будуће било, Краљевска је влада решила, да се од сада приплодна грла набављају у самој земљи, пошто приплодних грла добре расе ми данас имадемо и код нас у северном делу наше Краљевине. Ова одлука биће од велике користи за наше пољопривреднике по томе: што ће се приплодна грла у земљи много јевтиније куповати; што ће се куповањем у земљи унапређивати наше сточарство; и што ће новци за то издати остајати у земљи. Пожелети је само да се и сточари Вардарске бановине удружују у сточарске задруге, јер ће преко ових моћи много лакше добијати помоћ и од државе и од бановине за набавку приплодних грла.

„5. Да г. Министар пољопривреде предузме

потребне мере ради усавршавања селекције семена како би повећао квантум и поправио квалитет продукције, обзиром на климатске прилике сваког појединог краја и обзиром на умањене цене пољопривредних производа. У том циљу преуредиће се у појединим бановинама досадања огледна добра“.

Добра жетва не зависи само од добро урађене земље већ и нарочито од доброг семена, до кога је, међутим, данас тешко доћи. Било је раније и у нашој бановини доброг семена, али како о њему нико није водио бригу, оно се изметнуло те је из године у годину све горе. Од сада ће бригу око припремања доброг семена водити бановина и то на својим огледним добрима: огледним станицама и у среским расадницима. Ту ће прво да се испитује која је врста неког усева најбоља, па ће онда та врста да се и гаји и њено семе раздаје народу, што ће за нашег пољопривредника бити од велике користи нарочито ако још и он сам по упуствима стручних економа, буде одабирао и за сетву употребљавао само добро семе.

За то одабирање пољопривредници могу најбоље искористити тријере које су они сами набављали или их добијали од општина и бивших самоуправа среских и обласних. Ту скоро тридесет тријера набавила је из Фонда Њ. В. Краља Народна банка и раздала пољопривредницима у бановини. И из бановинског буџета за идућу годину набавиће се и такође поделити пољопривредницима знатан број тријера.

„6. У сврху регенерације винограда и воћњака да одреди: Да бановински воћни и лозни расадници повећавају производњу садница и снизе им цене“.

Пошто у нашој бановини постоје крајеви веома погодни за гајење винограда и разних врста воћа, то ће ова мера, нема сумње, бити од велике користи за становништво тих крајева у бановини.

Три главна лозна расадника у бановини (Скопље, Штип и Кавадар) већ у наредној години пружиће пољопривредницима много већи број садница уз снижене цене. Слично ће бити и са среским воћним расадницима.

„7. Да код састава наредног буџета повећа ставку за субвенционирање земљорадничких задруга при оснивању“.

Пољопривредници уопште треба да се удружују у задруге јер им у томе лежи спас. Појединац никад не може да уради оно што ће урадити када се удружи са више њих те сви заједнички приону послу. Појединце је теже и помагати у раду а задруге лакше. Зато је Краљевска влада овом одлуком и наредила: да се из буџета и државног и бановинског указује помоћ пољопривредницима за оснивање разних врста земљорадничких задруга.

Очекивати је, да и сами пољопривредници пораде на оснивању ових веома корисних установа, јер им се преко задруга најлакше може указивати помоћ. Ако би се, на пр., у неком

крају где нема задруга хтело да побољша домаћа стока, држава би или бановина у том случају морала сваком појединцу у том крају дати мушка приплодна грла, а то је немогуће, јер би то коштало толико скупо да те тако велике трошкове не би могла поднети ни држава ни бановина. А када би се у општинама тога краја образовале сточарске задруге, онда би и држава и бановина могле много лакше снабдети приплодним грлима сваку такву задругу а преко ње и пољопривреднике, чланове те задруге. То што је речено за сточарске задруге важи тако исто и за кредитне задруге као и за задруге: за гајење усева, за заједничку производњу воћа и вина и за заједничку продају пољопривредних производа. Помоћу задруга, дакле, најлакше се набавља што је потребно, најбоље производи и најповољније продаје.

Да би се олакшало стварање ових задруга, Банска Управа приредила је један задружно-пољопривредни курс за учитеље, а сада се одржавају у Скопљу исти течајеви за трезвене младе људе из народа, који ће се припремити за оснивање и вођење ових задруга.

„8. Да би се снизила каматна стопа под којом Привилегована аграрна банка даје кредит земљорадницима и да би се што интензивније развило задругарство у земљи, држава ће препустити сав приход од дивиденде својих акција аграрне банке за годину 1930 Привилегованој аграрној банци на расположење с тим: да тај износ употреби за помоћ задругарства и снижење каматне стопе“.

Поред земље и личнога рада земљорадник треба да има и новаца, да би могао набавити бољи плуг или коју другу пољопривредну справу, да би подигао бољу стају за стоку, да би направио боље ђубриште и да би на случај неуродице могао набавити и себи хране и семена за сетву. Да се пољопривредник ради подмирења ових потреба не би задуживао код зеленажа, који наплаћивањем страховитог интереса доводе земљорадника до потпуне материјане пропасти, Краљевска влада, по налогу Његовог Величанства Краља, основала је Аграрну банку код које земљорадници узимају новац на позајмицу са малим интересом. А да би зајмови код ове банке били још повољнији и лакши, влада је сада одлучила, да се интерес на ове зајмове још више снизи. Ради тога она је овом одлуком уступила Аграрној банци сав приход који држава има од акција ове банке под условом: да банка зајмове земљорадницима даје се још мањим интересом. А да би се овом помоћи пољопривредници што више подстакли на удруживање, Краљевска је влада решила, да се из ове државне помоћи пољопривредници помажу само преко земљорадничких задруга.

„9. Да у најкраћем времену доврши и донесе закон о ликвидацији аграрних односа у севесним крајевима као и закон о ликвидацији

аграрне реформе у јужним крајевима којим ће поред осталих, бити решено и питање одштете за одузету земљу као и питање накнаде хака.

Овом ће се одлуком задовољити једна насушна потреба јер ће се Законом о ликвидацији аграрне реформе коначно уредити питање сопствености, без чега се аграрна земља до сада никако није могла обрађивати како ваља. Коначним уређењем овог питања створиће се у исто време могућност за сопственике ове земље, да закључују зајмове и уопште да имају кредита, што ће их подстаћи на још бољи и јачи рад.

„10. Да исплати заостали хак у Босни и Херцеговини из већ одобрених кредита.

„III Да Господин Министар Шумо и Рудника:

„1. Након прикупљене статистике о шумским штетама донесе што пре закон по коме ће извршене пресуде за ову и прошлу годину остати неизмењени, али ће све старе шумске пресуде бити смањене у посебној прогресији тако да одштета и оазна од пре десет година буде потпуно опроштена. Један део казни и одштете моћи ће се одрадити радом у шумским расадницима и у шуми самој. Исти поступак прозеше се и код имовних општина“.

Услед тога што у Вардарској бановини има пуно голети и крајева без икаквих шума, те је народ принуђен да се дрвима и грађом на недозвољени начин снабдева из државних шума и да се тако излаже многим и тешким казнама по закону о шумама, ова ће одлука бити од велике помоћи и користи сиротињи која се до сада највише о закону о шумама.

„2. Министру шума и рудника одобрава се решење Бр. 3014 од 1930 године којим је одобрена аконтација у дрвету домаћим пилама Закон о заштити домаће дрварске индустрије има се што пре привести у дело.

„3. Да донесе чим пре Закон о излучивању мера и балталика (утрина и шума) у Босни и Херцеговини у смислу чл. 112 закона о шумама.

„4. Министру шума и рудника повећати кредит за ограничење шума у Јужној Србији и Црној Гори на 3,000,000 динара, како би се путем потребног броја образованих судова рад на разграничењу завршио за две године“.

Ова мера биће од велике користи за народ, јер ће се пријеном њеном тачно утврдити границе између државних с једне и приватних, манастирских, црквених, општинских и сеоских шума с друге стране, и тако избећи многи спорови који су се водили око граница и сопствености шума.

„5. Да, у циљу пошумљавања голети и крша као и ресурекције шикара, предузме потребне мере, да се исто спроводи што је могуће више природним путем и нарочито употребом мере: стављање под забрану од паше.

„Министар шума и рудника спремиће новелу IV делу Закона о шумама, којом ће се

за шумљавање заинтересовати и приватна иницијатива. У крајевима где је то могуће, а нарочито у Вардарској, Зетској и Приморској бановини, има се приватна иницијатива придобити за шумљавање уступањем, према приликама, до 10 хектара земље у власништво сеоским домовима, који би у извесном року то земљиште пошумили“.

До сада се шумљавање кршева и голети вршило понајвише вештачким путем и то редовно крај градова, купатила, бања и т. д. Овај рад, међутим, напредује веома споро услед немања новчаних средстава за његово извођење и што се вештачка шумљавања не могу вршити на великим површинама. За то је на своме месту ова одлука да се што пре приступи подизању шума путем стављања шикара под забрану и путем ресурекције т. ј. путем сасецања кржљавих шикара ниско до пања и остављањем да се од изданака од пања образује ситна изданачка шума. Тај начин рада омогућиће да се на место садањих кржљавих шикара, које готово ни мало не прирашћују, временом подигну лепе и густе изданачке шуме које могу бити од велике користи становништву.

Исто тако мери забрањивања паше по шикарама треба посветити довољну пажњу, јер стока сатире младе забране и не да им да одрасту.

Приватна иницијатива може много да учини за шумљавање голети и кршева. Зато је Краљевска влада и решила да се уступају државни и општински кршеви и голети у власништво појединих сеоских домова под условом да они то земљиште у одређеном року пошуме. Ова је одлука дошла због тога јер се показало, да се на кршевима и голетима више чува приватна шума него заједничка, па се јачањем приватног власништва верује да ће се најлакше унапредити шумљавање кршева и голети, јер би на овај начин у овом послу и појединац био лично заинтересован.

Законом о шумама предвиђена је и државна сарадња у овом врло важном послу, која би се састојала како у бесплатном давању садница тако и у новчаном помагању.

„6 Таксе прописане за испаше у шумама за околна еела као и за сувате снижују се за 50% (у пола), а задругарима још за даљих 50% (за пола) како би се на тај начин народ подстрекао на оснивање пашњачких задруга.“

Држава се у овом случају одриче извесног дела својих прихода само да би унапредила подизање и гајење стоке. Ово је важна и врло корисна одлука с обзиром на садање падање цена жити и другим пољским земљорадничким производима и с обзиром на потребу да се, баш услед тога падања цена пољским производима, народ што више упуту на сточарство.

Треба нагласити да је сасвим оправдано што се овом одлуком даје преимућство задружним пашњацима, јер се пун успех у подиза-

њу сточарства може очекивати са пашњачким задругама.

„7 Да заграђивање бујица изводи у првом реду у крајевима где су угрожени усеви и насеља. Општинама, које желе у сопственој режији и о сопственом трошку заградити бујице, ставиће се за израду плана и надзор на расположење бесплатно државно стручно особље.“

Извођење ових веома значајних радова, уз припомоћ државе и њених стручних органа за то, биће такође од велике помоћи народу наше бановине, јер, као што се зна, у нашој бановини услед многих голети имаде много бујица и дивљих потока који, нарочито кад наступе провале облака, наносе велике штете усеви и пољској привреди уопште.

Банска управа, у споразуму са банским већем, са своје стране унела је у бановински буџет за идућу годину близу милион и по динара за извођење ове врсте радова.

„IV Да г. Министар грађевина:

„1. Нареди банским управама, да се организација око рада на путевима изводи што боље и правилније; да се у будуће оправка врши у доба кад је народ најмање заузет пољским радовима; да се деонице додељују што ближе месту становања и да се земљорадницима откупнина личног рада снизи што више испод просечне радничке наднице у том месту.“

Кад се зна како тешко пада народу кулучење, које је, с друге стране, неопходно да би се бановински и општински путеви, ради самог народа, могли одржавати у добром стању, онда је лако схватити велику важност и корисност ове владине одлуке, по којој ће они који су у могућности лакше платити кулучарину, док ће се сиромашнијима дати прилика да радећи на истом путу дођу до добре зараде из тако плаћене кулучарине.

„2. Да изменом закона о недржавним путевима омогући замену, што ће се у будуће допустити да могу лично одрадити, место да плаћају, и лица од 55 до 60 година. Тако исто да омогући да лица почев од 16 година из исте куће врше замену, и да лица која долазе као замена на кулук не морају бити осигурани код уреда за осигурање радника.

Према овој одлуци и лица од 55 до 60 година старости моћи ће да лично раде на путевима као и лица до 55; а сем тога и младићи од 17 година старости из исте куће могу вршити замену исто онако као и они од 18 година.

„V. Да г. Министар Социјалне Политике и Народног Здравља:

„1. Употреби сва на расположењу стојећа средства у првом реду за снабдевање свих водом оскудних крајева водом, градњом водовода, бунара, чатрња, каптажом врела и чесми тако да имаде у будућој буџетској години подигнути најмање:

651 бунар по селима,

100 водовода по селима,

160 чатрња,

65 чесама и каптаже врела.

„2. Исто тако да посвети сву пажњу асанаџи села и подизању потребних болница“.

Као што се из ових двеју одлука под 1 и 2 види, поред мера за ублажавање кризе, Краљевска је влада решена да у идућој години предузме и приведе у дело и врло корисне мере у интересу народног здравља. Ту долази на првом месту снабдевање добром водом оних села која воде немају а потом и подизање болница где су оне најпотребније.

Краљевска Банска Управа са банским већем одредила је и у буџет за идућу годину унела знатне суме као помоћ за радове у овом правцу.

„VI. Да г. Министар Саобраћаја:

„1. Сnižеном и повољнијом тарифом железничком и речном олакша подвоз хране снажењем:

за извоз жита од 20—45 од сто

за мекиње на 400 км. 60 од сто

за суво месо 23 од сто код 10 тона одстојања 400 км.

за вештачко ђубре нарочитим повластицама;

Бољим везама у погледу обалне пловидбе новим редом вожње изађе жељама народа у сусрет.

Државна речна пловидба снижује своје ставове за извоз цереалија за 25% Тителског става.

„Да набавком моторних кола пружи повољније и боље везе у локалном железничком саобраћају и да ставове железничке и паробродске за житарице прилагоди тржишним приликама и стварном стању домаће привреде“.

Овим одлукама о појевтињавању подвоза и превоза људске и сточне хране како железницом тако и речном пловидбом помаже се такође унапређење наше пољске привреде, јер снижавање превозних трошкова дејствује повољно на подизање цена пољопривредних производа.

VII. Да г. Министар Трговине и Индустрије:

„1. Почетком идуће године дејствује; да се отворе филијале занатске банке Краљевине Југославије у Сарајеву и Љубљани.

„2. Развије што јачу државну интервенцију у циљу боље организације извоза и да преко Привилегованог извозног друштва, које ће свој рад проширити и на извоз вина, помаже што јаче извоз пољопривредних производа. Томе имају да послуже и трговачко-политичке мере у смислу донетих одлука на конференцијама аграрних земаља као и већ спремљени Закон о житним елеваторима (силосима), којим ће се омогућити њихово подизање“.

Наређивањем мера за унапређење и економско снажење наших пољопривредника Краљевска влада је знала, да тиме у исто време поправља положај и осталих привредних редова. Но и поред тога она је, као што се ви-

ди, донела две одлуке, од којих ће имати непосредне користи наше занатлије и трговци извозници.

Овим одлукама Привилеговано извозно друштво овлашћено је, да свој рад прошири и на извоз вина, што ће бити од користи нарочито за виноградаре и произвођаче вина из наше бановине.

„3. Установи правилником климатска места у најширем обиму, да би се свуда где треба обезбедиле пореске и царинске повластице за подизање и усавршавање хотела и пансиона без обзира на број соба, предвиђене донетим новим законима о пореским и царинским повластицама“.

За Јужну Србију, која обилује језерима, особитим природним лепотама и мноштвом старих културних споменика нарочито из доба наших славних Немањића, те као таква има изванредних услова за летовање и туризам, ова одлука биће од велике и важности и користи, јер ће свакако и нека од толиких живописних и историјски значајних места у нашој бановини бити проглашена за климатска и туристичка места, која ће као таква уживати пореске и царинске повластице у погледу подизања и усавршавању хотела и пансиона. Ова одлука у толико је значајнија што се њом напушта досадање помагање само великих хотела, пошто се правилником, који ће се о томе прописати, неће никако захтевати неки нарочити број соба. Услед тога и сиромашнији грађани биће у могућности да према своме имовном стању подижу и усавршавају хотеле и да зато уживају како пореске повластице тако и повластице у царини за увоз хотелског намештаја.

„VIII. Да г. Министар Просвете:

„1. Законским и административним мерама растерети општине снижавањем учитељске станарине на 150 до 400 динара у место досадашњих 200 до 500 динара месечно“.

Према закону о народним школама учитељи имају право на станарину, ако не добију од општине стан. Ту им станарину плаћа општина.

Како ће се према овој одлуци станарине умањити, то ће се овом мером постићи знатна уштеда у општинским буџетима, што ће бити од знатне помоћи нашем народу, у садањој његовој економској кризи.

„2. Да се олакша обавеза општина да дају за школе и управитеље огрев тим, да оне општине које немају своје шуме могу узимати по режијској такси потребна дрва за огрев из државних шума или давати одговарајућу количину угља“.

Пошто у нашој бановини има места и крајева веома оскудних у дрвима за огрев, услед чега је за многе општине био веома велики терет снабдевање школа и школских управитеља огревним дрвима, то ће, нема спора, и ова одлука бити од велике помоћи народу, јер

ће се и на овај начи постизати знатна уштеда у општинским буџетима.

IX. Да г. Министар унутрашњих послова

„1. Донесе чим пре закон о организацији и раду градских као и закон о организацији и раду сеоских општина и да изврши промену управа тамо где стварна потреба то захтева.

„2. Да изврши прегруписање општина где год се потреба покаже и где становници заинтересованих општина то буду тражили“.

Циљ ових двеју одлука јесте:

а) да се општине како градске тако и сеоске што пре преуреде тако како би општинске управе брже и боље одговарале својим дужностима и у исто време за народ биле што јевтиније;

б) да се изађе у сусрет жељама народним у погледу смене општинских управа свуда где за то постоји стварна потреба и где би то било у складу са општинским интересима; и

в) да се такође удовољи жељама народним у погледу прегруписивања општина и ово прегруписање изврши свуда где то грађани затраже и где то буде у сагласности са општим интересима.

X.

„1. Да г. г. Министри унутрашњих послова, правде, финансија, пољопривреде, грађевина и шума и рудника одмах према закључцима њихових конференција предузму све мере и даду потребна упутства подручним органима о хитном поступку при издавању тапија у крајевима где нема грунтовница“.

По овој одлуци господин Министар правде већ је издао ово наређење и упутство:

А) Сав посао око убаштињења по закону о тапијама бесплатан је и ослобођен од плаћања свију такса па према томе и дневница, путнина и томе сличног.

Према томе од баштиника се не сме ни пошто наплаћивати никаква накнада за извршени службени рад ма у ком то виду било.

Б) Градска земљишта, обухваћена реонском линијом вароши или варошице, у колико од аграрних власти до сада нису узета и већ подељена, неће се више узимати у аграрне сврхе.

Према томе приликом убаштињавања на оваква градска земљишта није потребно прибављати уверења аграрних власти, већ је довољно да суд дотичне општине у самом убаштињењу означи: да „предметно имање није до сада узимано за сврхе аграрне реформе“. Градски и општински судови су у могућности да знају тачно стање ствари, јер имају своје архиве а свакоме од њих аграрне комисије достављале су на потпис своје записнике са скицом земљишта ограничених и узетих у сврхе аграрне реформе, поред тога што су претседници односно кметови суделовали у раду ових комисија као чланови истих. У тежим пак случајевима увек се могу обратити за обавеште-

ње среском аграрном референту, који располаже техничким елаборатом и подацима.

У случају да се приликом премера ради убаштињења на дотичном земљишту појави неко, полажући на исто право као насељеник, лако се могу проверити његови наводи и утврдити истина.

В) У погледу пољских имања уверење, да неко од ових није под теретом аграрне реформе, неће више тражити сам баштиник ни општински суд од банске управе, већ ће исто првостепени судови по службеној дужности тражити од среског начелника.

Дотични срески начелник дужан је да предмет сматра најхитнијим и да тражено уверење (извешће) пошаље суду у најкраћем року. Њему у ту сврху стоји на расположено у аграрни референт са целим аграрно-техничким елаборатом.

На овај начин убрзаће се рад око издавања тапија што ће бити од велике користи за народ.

„2. Да г. Министар правде чим пре донесе закон интерконфесионални, како би се у међусобним верским односима огарантовала пуна сносљивост и хармонија“.

Са гледишта народног и државног јединства ова је одлука веома мудра и послужиће корисно за верску трпељивост и сређивање политичких прилика у држави.

„XI. Закључено је да се у наредним буџетима како државном тако и бановинским и општинским спроводи што већа штедња и расходи ограниче на неопходно потребне и опште корисне“.

Руководећи се овом одлуком а имајући пред очима тешку економску кризу, банска управа заједно са банским већем смањила је буџет бановински за 1931/32 годину према буџету за 1930/31 за око два милиона динара; и да би то постигла, морала је смањивати партије којима су имале да се задовоље извесне стварне потребе бановинске.

И када се, у интересу народа и ублажавања садање економске кризе која влада у земљи, мора спроводити штедња у државном, бановинском и општинским буџетима, очекивати би било, да и сваки појединац избегава излишне трошкове, да чува своју народну ношњу и не купује ништа што му није неопходно потребно, да једном речи живи са највећом штедњом и да се задужује само у случајевима преке нужде: ради задовољавања само оних потреба које имају за циљ унапређење његовог газдинства и повећање његовог иметка, избегавајући при том зеленашки интерес који пољопривредник никако није у могућности да подноси.

„XII. По осталим питањима, која су на путовањима госноде Министара покренута, донеће поједини Министри сами одлуке у свом ресорном делокругу“.

„Са задовољством је примљен на знање

извештај све господе Министара о расположењу које влада у народу а које се на свим странама изражавало у изјавама верности и оданости према Његовом Величанству Краљу, и одушевљењу са новим стањем створеним манифестом од 6. јануара 1929 и уређењем државним, створеним законом од 3 октобра 1930 као и духу солидарности и слоге који влада у народу и којим су све здраве снаге народне без обзира на некадашње подвојености повезале и прикупиле на позитиван рад“.

Стављајући грађанству Вардарске Бановине ове значајне одлуке Краљевске владе на знање, Банско веће је уверено, да ће их народ дочекати са одушевљењем и најдубљом захвалношћу према Оцу Отаџбине, врховном носиоцу идеје нашег народног и државног јединства, Његовом Величанству нашем витешком и јуначком Краљу Александру I.

У Скопљу, 27 децембра 1930 године.

Претседник Банског већа Вардарске Бановине,
БАН,

Жив. А. Лазих

Чланови Банског Већа:

Др. Радул Велашевић, Јонус Шасивар, Миљан Р. Перовић, Гав. Стаменковић, С. Ј. Радичић, Јосиф Х. Арије, Васа Богојевић, Ђ. Крџалић, Андра К. Кујунџић, Петар Костић, Мане Хаџијевић, Др. Т. Фиданчевић, Јован Станиновић, Х. Љуба Патрновић, Анастас Анасташевић, Милан Никшић, Мита Т. Катанић, Јанко М. Пешић, Ђура Стојановић, Сава Недељковић, Спаса Р. Симоновић, Стајко Ђорђевић, Блажа Никодиновић, Урош Петровић, Јашар Садик, Шемо Колец, Младен Петровић, Димитрије Чичевић, Сејда Исмаириновић, Моне Филевић, Тихомир Михајловић, Риста Петровић, Трајко Вељковић, Пане Стојановић, Кр. Боцевевић, Аритон Поповић, Соко Вељковић, Трифун Јаневић, Анђелко Крстић, Риста Кујунџијевић, Милан Ацевић, Риста Попђорђевић, Тома Тодоровић, Јово Теокаровић, Спира Ђорђевић, Димитрије Цветковић, Петар Никовић, Абаз Исмаиловић, Алекс. Левковић, Станиша Аризановић, Омер Шукри, Стојан Јовановић-Шокар, Илија Бурчевић, Јанча Динић, Димитрије Ђорђевић, Крста Илић, Др. Т. Апостоновић, Тод. Краљевић, Димитрије Хаџи Вељковић, Јован А. Ханџић, Тома Маринковић, Спира Костадиновић, Ст. Лапаревић, Влада Богдановић, Стојан Јовановић, Мустафа Арслановић, Јован Алтипармаковић, Кр. Стрезовић, Вој. Дамњановић, Бећир Емин, Војислав Протић, Тома Глигоријевић, Руста Сали, Владимир Хаџић.

Вечера код г. Бана

Скопље 27. децембра 1930 год.

Госпођа и Бан Господин Живојин А. Лазих дали су синоћ 26. овог месеца у своме стану, вечеру Његовој преузвишености г. Реис-ул-Улеми, на којој су била присутна сва г. г. која су допутовала у Скопље у пратњи Реис-ул-Улеме, чланови Улема Меџлиса и Шеријатског Суда и Директор Вакуфа г. Хасан Ребац. Вечери је следовала једна рецепција на коју су г-ђа и г. Лазих позвали све већнике муслиманске вероисповести из Вардарске Бановине, као и велики број најотменијих муслимана из Скопља.

Христос се роди!

Господин Бан Вардарске Бановине са особљем Краљевске Банске Управе честита свима православним грађанима Вардарске Бановине наступајуће светле празнике Христовог рођења са најлепшим жељама поздрављајући их народним поздравом
Христос се роди.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ОГЛАСИ

Оглас

Управа Ниже Пољопривредне школе у Лесковцу, на дан 12. јануара 1931 године одржаће јавну усмену лицитацију у својој канцеларији у 10 и по часова пре подне за испоруку меса од I-31-VI-1931 године за исхрану питомаца ове школе.

Услови се могу видети сваког радног дана пре и после подне у канцеларији Управе као и на сам дан лицитације.

Кауција се полаже пред комисијом до 10 часова пре подне и то 800 динара за наше поданике а дупло за стране.

У смислу чл 93 Закона о државном рачуноводству накнадне се понуде неће примати.

Позивају се заинтересовани да узму учешћа на лицитацији. Собом имају понети и то: уверење о плаћеној порези и уверење о подобности за лицитирање.

Из канцеларије Управе Ниже Пољопривредне школе у Лесковцу бр. 1714.

Кретање заразних болести на територији Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине

За време од 1. до 30. новембра 1930. год.

Ред. број	ОБОЛЕЊА	Остало од пр изешт	Нови слу-чајеви	Свега бо-ловало	од свих случај.		Остеје
					оздр.	умрло	
1	Febris flava						
2	Variola vera						
3	Thyphu exantemat		2	2			2
4	Typhus recurens						
5	Typhus abdominalis	91	41	132	68	6	58
6	Dysenteria	17	7	24	18	2	4
7	Scarlatina	110	107	217	104	16	97
8	Diphtheria et Croup—	53	100	153	88	14	51
9	Encephaliti lethargi- ca —						
10	Mening corebro spi- nalis epidemic,	1		1	1		
11	Pertussis						
12	Erysipelas	23	18	41	24		17
13	Malleus						
14	Tetanus	1		1	1		
15	Anthrax	7	8	15	10	1	4
16	Trachoma		1	1			1
17	Sepsis peserperalis	1	1	2	1	1	
18	Lepra	1		1			1

Из Одељења за социјалну политику и народно здравље у Скопљу VI. № 27817.

Оглас

Продаја старих грађевинских машина и алата

Техничко одељење Вардарске Бановине у Скопљу одржаће у скраћеном року на дан 10. јануара 1931. године у 11 часова у својим просторијама II. усмену лицитацију за продају разних старих грађевинских машина алата, жица, аутомобила и томе слично.

Процењена вредност овог материјала износи 54.130.10 динара.

Заинтересована лица која желе узети учешћа на овој лицитацији дужна су тога дана до 10 часова положити кауцију од 5.500 дин. у готовом новцу или хартијама од вредности и поднети уверење о плаћеној порези за текуће тромесечје.

По одобрењу лицитације купац у року од 8 дана мора положити откупнину у готовом новцу, а откупљени материјал и кауцију подићи.

Материјал и услови могу се видети сваког дана од 8—12 и од 16—18 часова у магацинима Техничког одељења.

V. Бр. 23740 — Из канцеларије Техничког одељења Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине, 18 децембра 1930. године.

Набавка намирница за Државну болницу у Скопљу

На основу члана 82—100 закона о Државном рачуноводству и Правилника из одељка „Б“ Уговори и набавке истог закона, по распису Министарства за социјалну политику и народно здравље О.№ 8220 929 године Управа скопске болнице објављује II лицитацију за набавку животних намирница за период: јануар, фебруар и март 1931. године на којој ће се закључити погодба да се болница снабдева са:

1. белим и црним хлебом у вредн. д. 15.000
2. говеђим и телеђим месом „ „ „ 45.000
3. пресним и киселим млеком „ „ „ 15.000
4. Бакалуком и ситницама „ „ „ 30.000
5. Поврћем и варивом „ „ „ 15.000
6. Мртвачким сандуцима „ „ „ 3.000

Лицитација ће се обавити на дан 15 јануара 1931. године.

Право на надметање имају лица која докажу члановима комисије уверењима своју способност и подобност за надметање. Иста лица морају показати уверење о плаћеној порези и положити кауцију у износу 5% од предрачунске суме.

Из канцеларије Управе Државне болнице у Скопљу № 13272/30 године.

Оглас**Бановинска Болница у Врању**

На основу чл 82.—105. закона о државном рачуноводству, као и чл. 13. и 24. правилника за извршење истога закона, Управа Бановинске болнице у Врању, одржаће на дан 10. јануара, у канцеларији свога економата, прву усмену јавну лицитацију, за набавку следећих животних намирница:

1) Белог и црног хлеба у вредности Динара 8.500.—

2) слатког и каселог млека и сира обичног у вредности Дин. 21.600 —

3) меса говеђег и телеђег у вредности Дин. 9.600.—

4) бакалука у вредности Дин. 10.700.—

1) варива, воћа и поврћа у вредности Дин. 5.300.—

Све наведене намирнице, болница ће лицитирати за време: фебруар—април 1931. год

Кауција се полаже на каси болничкој свакога дана, од објаве лицитација или на сам дан лицитације комисији, која за наше поданике износи 5%, а за стране поданике 10% од укупне вредности артикала, који се лицитира.

Накнадне се понуде ни од кога неће примати.

Почетак лицитације је у 11 часова и трајаће док се не заврши. Лицитираће се по 1. кгр., односно комаду.

У случају да прва лицитација не успе, друга ће се одржати на дан 30. јануара 1931. године.

Ближи услови се могу видети свакога дана, за време канцеларијских часова у канцеларији економата болнице.

Из канцеларије Бановинске болнице у Врању Бр. 3835 од 4-ХИ-1930. године.

Продаја кукуруза, пшенице и кукурузовине

Пошто прва лицитација за продају кукуруза, пшенице и кукурузовине, која је одржана на дан 2 децембра 1930 године није успела, то ће се сходно прописима чл. 84 Закона о Државном Рачуноводству, одржати на дан 15 фебруара 1931 године друга усмена јавна лицитација за продају кукуруза, пшенице и кукурузовине произведене на расадничком имању среза шарпланинског.

Количина: кукуруза 4000 кгр., пшенице 1060 кгр. шаше-кукурузовине 1600 снопова

Почетна продајна цена кукурузу 0.30 дин. од 1 кгр. у клипу пшенице 1.20 дин. кукурузовине 0.15 по једном снопу.

Лицитанти полажу 5% на име кауције.

Лицитација ће се одржати пред кафаном „Југославија“ на месту званом „Шадрван“ у Призрену.

Лицитација почиње у 10 часа пре подне и траје до 5 часова по подне.

Из канцеларије Начелства среза Шарпланинског у Призрену 4 децембра 1930 године Бр. 27565.

Објава

Према решењу Господина Бана Вардарске Бановине Ш.Бр. 51007 од 2 децембра 1930 године, а на основу чл. 86 тач. 6 Закона о Државном Рачуноводству — Пољопривредно Одељење Краљевске Банске Управе у Скопљу набавиће путем „Писмених понуда“ лек противу метиљавости стоке за лечење 15000 бржава оваца.

Позивају се произвођачи и продавци лекова за лечење метиљавости код оваца, најдаље до 30. децембра 1930 г. поднесу понуде таксирани са 5 динара таксене марке у запечаћеном писму.

Из канцеларије Пољопривредног Одељења Краљевске Банске Управе у Скопљу Ш.Бр. 51007/30 год.

Набавка линолеума за Државну Болницу у Скопљу

На основу чл. 82—100 закона о Државном рачуноводству по овлашћењу Министарства за социјалну политику и народно здравље Број 22747/30 године Управа Државне болнице набавиће линолеум за своје просторије укупне површине 2768 кв. метара једнобојан 3 мм дебљине по мустри која се може видети у болничкој канцеларији.

Линолеум ће предузимач поставити: у бараци интерног мушког одељења у ходнику и двома малим собама; у бараци венеричног мушког одељења: у амбуланти и двома малим собама и у ходнику; на степеницама које воде из приземља на први спрат одељења за грудне болести; у великој мушкој соби заразног одељења; у соби хируршког женског одељења; у соби која служи за болеснице гинеколошког одељења.

Предрачунска сума је 36.000 динара.

Лицитација ће се одржати на дан 15 јануара 1931 године а у случају да прва не успе друга ће се одржати по истим условима у исту сврху на дан 5. фебруара 1931 године.

Право на недметање имају лица која поднесу члановима комисије на дан лицитације: уверење о подобности и способности за надметање, уверење о плаћеној порези и која положи члановима комисије 5% од предрачунске суме на име кауције.

Ближа обавештења и услови могу се добити сваког дана у болничкој канцеларији.

Из канцеларије Државне болнице у Скопљу Бр. 14225.

Набавка ћебади и чаршава за државну болницу у Скопљу.

На основу чл. 82—100. Закона о државном рачуноводству и решења Управе болнице у Скопљу, одржаћа се у Државној болници у Скопљу прва јавна усмена лицитација на дан 5-1-1931. г. за набавку:

- 1) 100 комада вунених ћебета у вредности око 20.000.— дин,
- 2) 200 комада чаршава у вредности око 12.000.— дин.
- 3) Пуњење 200 комада јастука морском травом по 2¹/₂ кгр. у вредности око 4.000.— д. Свега око 36.000.— дин.

Лица која желе учествовати на лицитацији, треба да су снабдевена уверењем о способности за надметање, уверењем о плаћеној порези а кауцију од 10% од предрачунске суме, да положи члановима комисије.

У случају да прва лицитација не успе, друга ће се одржати на дан 26-1-1931. год.

Услови се могу видети у канцеларији економна болнице свакога дана.

Из канцеларије Државне болнице у Скопљу, Бр. 14106.

Началство среза Криво-Паланачког

Продаја имања Ракиповић Афус Асана, из Криве-Паланке, сада живећег у Скопљу у улици 153 бр. 18.

За наплату меничног дуга по извршном решењу Кумановског Првостепеног суда број 22338 од 13. новембра 1928. год., колико има платити осуђени дужник Ракиповић Афус Асан, Јоргаћевићу Николи адвокату из Куманова; Началство среза Криво-Паланачког изложиће продаји путем јавне лицитације ниже означену непокретност на дан 26 јануара 1931 године у или пред кафаном Трајковића Лазара из села Пераљице, у селу Пераљици, — а за наплату дуга у износу динара 10.975.—

НЕПОКРЕТНОСТ.

1 Њива звана „Ратковче“, на месту званом Ратковче, у атару села Гиновца, општине Петраљичке, у границама: са севера до сеоске воде 20 метара; са југа до њиве Митића Трајка из Псача 35,50 метара; са истока до сеоског пута 76 метара; са запада до њиве Алексића И. Александра из Гиновца 70 метара у вредности динара 5.000.—

Свега у вредности динара 5.000.—

Позивају се купци, да одређеног дана дођу и лицитирају означено имање.

Кауција се полаже.

Из канцеларије среског начелства среза Криво-Паланачког Бр. 8627. од 10. децембра 1930. године.

1—3

Оглас лицитације

за набавку канцеларијског материјала

На основу чл. 82—105 закона о Државном рачуноводству извршиће се писмена офертална лицитација у канцеларији 1. Општег Одељења Краљевске банске управе Вардарске Бановине у Скопљу (Краља Александра улица број 64) на дан 10 јануара 1931. године за набавку канцеларијског материјала.

Понуде прописно затворене и запечаћене примаће се до 10.30 часова пре подне истог дана а отвараће понуда почиње тачно у 11 ч. сова пре подне.

Понуде имају бити таксиране са 100 дин.; на коверту треба да је исписано:

„Понуда за набавку канцеларијског материјала од понуђача Н. Н.“

На име кауције понуђачи су дужни положити на каси VII. Финансијског Одељења Краљевске банске управе Бардарске Бановине у Скопљу (Карађорђева улица бр. 384) пре почетка лицитације у готовом новцу или вредносним папиром наведеним у чл. 88 закона о државном рачуноводству суму од 8000 (осам хиљаде) динара а страни поданици полажу двоструку кауцију.

Потврду о положеној кауцији, уверење о надметачкој способности као и уверење о плаћеној порези за раније године и текуће тромесечје имају понуђачи на захтев претседника комисије за одржавање лицитације показати комисији.

Рок за испоруку целог квантума канцеларијског материјала је 25 јануара 1931. године. Исплата ће се извршити по пријему целог квантума на каси Пореске управе за град Скопље.

Ближи услови лицитације могу се видети сваког радног дана од 8—12.30 часова у канцеларији 1. Општег Одељења Вардарске Бановине, од куда се може добити и списак канцеларијског материјала, који се набавља.

1. Бр. 25146 — из канцеларије 1 Општег Одељења Краљевске банске управе Вардарске Бановине у Скопљу. 1—3

Стечај за шесту апотеку у Лесковцу

На основу решења Господина Бана Вардарске Бановине под VI Бр. 26997/930 год. од 3-XII, овим се расписује стечај за подељивање одобрења за отварање нове шесте по реду јавне грађ. апотеке у вароши Лесковцу са подручјем кретања одређеним решељем VI Бр. 21877/930 год.

На овај стечај могу се јавити они доктори или магистри фармације, који су испунили све услове по пар. 6. Закона о апотекама и о надзору над прометом лекова.

Рок пријаве је 30 дана рачунајући од дана када овај стечај буде трећи пут објављен у Службеним новинама.

Кандидат треба уз своју молбу да приложи документа:

1) крштеницу, 2) диплому магистра или доктора фармације, 3) решење о одобрењу за самостално вођење и руковање апотеком, 4) уверење о регулисаној војној обавези, 5) уверење о пракси по апотекама, 6) уверење о поданству, 7) лекарско уверење, 8) уверење од надлежних власти о владању и непорочности, 9) уверење од Апотекарске коморе о поузданости у раду и остала документа, која има и за која мисли да би била од користи.

Молбу треба снабдети са прописаном таксом, молбе без таксе неће се узимати у поступак.

Резултат о подељивању права, објавиће се о трошку изабраног кандидата у Службеним новинама, а рок за пријаву евентуалних жалби Државном Савету је 30 дана од дана објаве овог резултата у Службеним новинама.

Из канцеларије Краљ. Банске Управе Вардарске Бановине VI одељење за социјалну политику и нар. здравље VI Бр. 26997. од 12-XII 1930. године у Скопљу.

2—3

Оглас.

На основу чл. 82—105. Закона о државном рачуноводству, Правилника за његово извршење и расписа Министарства Социјалне Политике и Народног Здравља Обр. 8220/29. год. Управа Државне болнице у Скопљу одржаће на дан 3. јануара 1931. год. усмену јавну лицитацију за набавку 100м³ дрва букових, за потребе болнице.

У случају да прва лицитација не успе, или се не одржи због недовољног броја лицитаната, одржаће се еруга на дан 30. јануара 1931. г.

Лицитација ће се одржати у канцеларији економика болнице, а почиње у 11 часова пре подне и траје док се не заврши.

Кауција је 750.— дин. за наше, а за стране поданике 1500.— динара.

Надметачи имају бити снабдевени документима о способности за надметање, док се остали услови могу видети у канцеларији Економика болнице сваког дана за време канцеларијско.

Од Управе Државне болнице у Скопљу, Бр. 14236. 1—3

Позив суседима

Дона удова Димка Напевића из Прилепа, поднела је молбу овој Управи за одобрење рада њеног кинематографа који се налази у улици Краља Петра бр. 78 у Прилепу.

На основу чл. 31—33 Закона о радњама позивајм се сопственици суседних имања и о-

стала заинтересована лица, да замерке, које би евентуално имали да учине поднесу писмено или их протоколарно изјаве код ове Управе у року од 10 дана рачунајући од идућег дана по објави нозива.

VIII. Бр. 12787 из канцеларије Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине.

Књижевни оглас

Вардарска Бановина репрезентативна монографија о административној организацији Бановине и њеном економско-политичком, културном и социјалном значењу.

САДРЖАЈ:

- I. Краљева прокламација од 6. јануара 1929. (са сломом Њ. В Краља).
- II. Краљевски Дом Династије Карађорђевића;
- III. Програм рада Краљевске Владе (са сликом господина Председника Министарског Савета);
- IV. Нова административна организација Краљевине;
- V. Значење и организација Вановина;
- VI. Вардарска Бановина;
- VII. Први Бан Бановине (са сликом господина Бана);
- VIII. Проблеми Бановине;
- IX. Административно-политичка организација Бановине;
- X. Економско - финансијско стање Бановине;
- XI. Здравствено хигијенско стање Бановине;
- XII. Културно-просветно стање Бановине;
- XIII. Социјално стање Бановине;
- XIV. Пољопривреда у Бановини;
- XV. Шумарство у Бановини;
- XVI. Саобраћај у Бановини;
- XVII. Статистика становништва Бановине
- XVIII. Преглед досадањег рада;
- XIX. Разно;
- XX. Прилози.

Ова репрезентативна монографија о Бановини, штампана се на најфинијем папиру и садржаје оригиналне прилоге и расправе ауторитативних сарадника.

Објаве и огласи примају се по умереној цени.

Цена у претплати: 1 примерак 175 Дин.; 10 примерака 1.600 Дин.; Сакупљачи 25%.

Наруџбе извршује: управа листа „Државне Финансије“, Загреб, б. Каптол 29.

Михајло Мил. Јанковић

инспектор Осигуравајућег Друштва „Србија“ слави Светог Јована Крститеља 20—7 јануара. Стан Извозна и Прометна Банка 1 спрат до Главне Поште.

Власник Службеног Листа је Банска Управа Вардарске Бановине у Скопљу. — Уредник по овлашћењу Бан. Управе, Симић Стеван, директор гимназије у пензији Кеј Краља Александра 117 Штампарија и Књиговезница Василија Димитријевића — Скопље, Краља Петра — Телефон 182